

የተከበሩ ወ/ሮ ወርቅሰሙ ማሞ!

የአማራ ብሔራዊ ክልል ም/ቤት አፈ-ጉባኤ!

የተከበራችሁ የም/ቤት አባላት!

ጥሪ የተደረገላችሁ እንግዶች!

ክቡራትና ክቡራን!

1. በአማራ ብሔራዊ ክልል ሕገ-መንግስት አንቀጽ 116(2) እና የዋና ኦዲተር መ/ቤት እንደገና ማቋቋሚያ፣ ማደራጃና ስልጣንና ተግባራት መወሰኛ አዋጅ ቁጥር 186/2003 እና 267/2011 አንቀጽ 6 (2) (ሐ) እና አንቀጽ 10(2) ለመ/ቤቱ በተሰጠው ስልጣን መሠረት የተከናወኑ ተግባራትን የሚገልጽ አጭር ሪፖርት ዋና ኦዲተሩ ለተከበረው ም/ቤት እንደሚያቀርብ የሚደነግግ በመሆኑና ይህን ሪፖርት ለማቅረብ ዕድሉን በማግኘቱ የተሰማኝን ልባዊ ደስታ እየገለፅኩ መ/ቤታችን በ2010/2011 በጀት ዓመት ያከናወናቸውን እና በ2012/2013 በጀት ዓመት በ2 ከተሞች በድጋሜ በኦዲት የታዩ የክዋኔ ኦዲት ስራዎች የተጠቃለለ ሪፖርት ለተከበረው ጉባኤተኛ በንባብ አቀርባለሁ።

2. መ/ቤታችን በ2010/2011 በጀት ዘመን ኦዲት አድርጎ ያጠናቀቃቸው የ20 መ/ቤቶች የመደበኛ እና የክትትል ኦዲት ሲሆን ከነዚህም መካከል በአብክመ ከተማ ል/ቤ/ኮ ቢሮ የሊዝ ሂሳብ አስተዳደርን እና የከተሞች ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች ግንባታ ፕሮግራም አፈፃፀም፣ በክልሉ ቴክኒክ ሙያና ኢንተርፕራይዞች ልማት ቢሮ፣ የክልሉ የመንግስት ግዥና ንብረት ማስወገድ አገልግሎት፣ የክልሉ ቤቶች ልማት ድርጅት የቤቶች አስተዳደርና ህንፃ ግንባታን፣ የአብክመ ትምህርት ቢሮ የኮሌጆች ግብዓት አቅርቦትና፣ በክልሉ የጤና ጥበቃ ቢሮ የእናቶች እና ህፃናት የጤና አገልግሎት አሰጣጥ፣ የክልሉ ባህልና ቱሪዝም ቢሮ የቅርስ ጥበቃ፣ የቱሪዝም ልማትና የቱሪስት አገልግሎት ሰጪ ተቋማት አፈጻጸም፣ የክልሉ ግብርና ቢሮ የሰብል ልማት፣ ጥበቃና ቴክኖሎጂ አጠቃቀምን፣ የአማራ ግብርና ምርምር ኢንስቲትዩት የሰብል ምርምር ስራዎች ውጤታማነትን የተመለከቱ ናቸው።

3. ለክዋኔ ኦዲቱ መሠረት የሆኑት ዘርፎቹ እንዲመሩባቸው መንግስት ያወጣቸው ፖሊሲና ስትራቴጂዎች፣ ለኦዲት ተደራጊ መ/ቤቶች በህግ የተሰጣቸው ስልጣንና ተግባራት፣ የመ/ቤቶች የስራ ዕቅድና የአፈፃፀም ሪፖርቶች እንዲሁም በየደረጃው ያሉ የሚመለከታቸው ሠራተኞችና ኃላፊዎች የሰጧቸው ማብራሪያዎች ናቸው። ከዚህም በተጨማሪ እንዳስፈላጊነቱ ከየመ/ቤቶቹ ደንበኞች/ ተገልጋይነት ከ3ኛ ወገኖች የተገኙ ብቃትና ተቀባይነት ያላቸው ማስረጃዎች በኦዲት ስራው ጥቅም ላይ ውለዋል። የኦዲት ስራውም ዓለም አቀፍ እና አገራዊ የክዋኔ ኦዲት አሰራር መርሆችና ስታንዳርዶችን ተከትሎ የተከናወነና ግኝቶቹም አስተማማኝና ተጨባጭ ማስረጃዎች ያሏቸው ናቸው። በአጠቃላይ በዚህ ሪፖርት ላይ የቀረቡት ግኝቶች

በናሙና በተመረጡ ዞኖችና ከተሞች እንዲሁም ወረዳዎች ብቻ መሆኑ ግንዛቤ ሊያዝ እንደሚገባ እያሳሰብኩ ከዚህ በመነሳት ዋና ዋና ግኝቶችን በአጭሩ ቀጥሎ አቀርባለሁ።

I. በአብክመ ከተማ ልማት ቤቶችና ኮንስትራክሽን ቢሮ የሊዝ ሂሳብ አስተዳደርን በተመለከተ፤

4. በጨረታ አግባብ የተላለፉ የሊዝ ቦታዎች ጨረታ ባሽነፋበት ዋጋ መሰረት ወል መያዙን በተመለከተ ኦዲት ሲደረግ ከዚህ በታች የተገለጹት ግኝቶች ተስተውለዋል።

ሀ. ባህር ዳር ከተማ አስተዳደር ከተማ ልማት ኮንስትራክሽን መምሪያ

- 4.1. በ2010 በጀት ዓመት ለአንድ ንግድና አፓርታማ አ/ማ አገልግሎት የሚውል ቦታ በሊዝ ጨረታ በባ/ዳር ከተማ በጣና ክፍለ ከተማ የቦታ መለያ ቁጥር TC-01 የቦታ ስፋት 3,816 ለካ.ሜ የሞላው ዋጋ ብር 8,001 ቅድመ ክፍያ ብር 3,053,181.60 ተቀንሶ ቀሪ ክፍያ ብር 27,478,634.40 መሆን ሲገባው ወደ ብር 18,158,422 ዝቅ ተደርጎ የሊዝ ውል የተያዘ በመሆኑ ልዩነት በማነስ ብር 9,320,212.40 ሲሆን ይህ ገንዘብ በቀጣይም እንዳይሰበሰብ ከውል ውጭ ተደርጎ መገኘቱ ፤
- 4.2. በ2007 በጀት ዓመት አንድ ተጫራች ለመኖሪያ አገልግሎት በጨረታ ቦታ ሲያገኙ የቦታ ስፋት 150 ካ.ሜ ፤ ለካሬ ሜትር የተሞላው ዋጋ ብር 5001 የቦታው ጠቅላላ ዋጋ ብር 750,150 አሸንፈው ቅድሚያ ክፍያ ብር 75,015 ተቀንሶ ቀሪ ክፍያ ብር 675,135 ሲሆን ዓመታዊ ክፍያ ብር 13,502.70 በየዓመቱ ለ50 ዓመታት የሚከፈል ውል መያዝ ሲገባው ብር 12,502.70 የሚከፈል ተብሎ ውል ስለተያዘ ልዩነት 1000.00 ከዓመታዊ ክፍያ የሚቀር ሲሆን በ50 ዓመታት ብር 50,000.00 ሳይከፈል እንዲቀር ያደረገ ውል ተይዞ መገኘቱ፤
- 4.3. በ2006 በጀት ዓመት ለመኖሪያ ቤት አገልግሎት የሚውል የሊዝ ቦታ ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በቀድሞ ግንቦት 20 ክፍለ ከተማ ውል ተይዞ የነበረው ስመ ንብረቱ በ18/9/2009 ዓ.ም በሽያጭ ሲተላለፍ የቦታ መለያ ቁጥር G20R-143 የቦታ ስፋት 200 ካ.ሜ የሊዝ ደንበኛ ጨረታ ያሸነፈበት ዋጋ ብር 4,000 ሆኖ እያለ ስመ ንብረት ዝውውር ሲደረግ ግን ወደ ብር 300 ዝቅ ተደርጎ በመተላለፉ ብር 702,000.00 የመንግስትን የሊዝ ገቢ ያሳጣና ውል ሳይያዝ እና ፋይሉም ወደ ገቢዎች ጽ/ቤት ሳይተላለፍ መገኘቱ ፤
- 4.4. በ2006 በጀት ዓመት ለንግድ አገልግሎት የሚውል የሊዝ ቦታ ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በቀድሞ ግንቦት 20 ክፍለ ከተማ የቦታ መለያ ቁጥር G20C-14 እና G20C-15 የቦታ ስፋት 1010 እና 1020 ካሬ መሬት አሸነፊ ሁና ምንም አይነት የማኔጅመንት ውሳኔ በሌለበት በአዲስ ውል ከመመሪያ ውጭ የእፎይታ ጊዜ በመሰጠቱ ብር 622,508.92 በወቅቱ ሳይሰበሰብ መገኘቱ ፤

- 4.5. በ2006 በጀት ዓመት በሁለተኛ ዙር የመኖሪያ አገልግሎት የሚውል ቦታን በጨረታ ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በቀድሞ ግንቦት 20 ክፍለ ከተማ የቦታ ኮድ ቁጥር G20R-291 የቦታ ስፋት 200 ካ.ሜ ለካ.ሜ 3,520 አሸናፊ ሁኖ እያለ በሽያጭ ለአንድ የሊዝ ደንበኛ ሲተላለፍ ወደ ብር 300 ዝቅ ተደርጎ ስለተያዘ ልዩነት ብር 579,600.00 በማነስ ውል ተይዞ በመገኘቱ የመንግስትን ገቢ ያሳጣ መሆኑ፤
- 4.6. በ2006 በጀት ዓመት ለአንድ የሊዝ ደንበኛ ለመኖሪያ አገልግሎት የሚውል H11R-7 መለያ ቁጥር የተሰጠው 200 ካ.ሜ ቦታ በ10 ዓመት ከፍሎ ለማጠናቀቅ በሊዝ ጨረታ አሸንፎ እያለ 10 ዓመት የሚለውን በመሰረዝና በፍሉድ በማስተካከል ወደ 50 ዓመት ከፍ በማድረግ ከሊዝ ደንበኛው በየዓመቱ ብር 45,090 መሰብሰብ ሲገባው ብር 9,018.00 እንዲከፍል በመድረጉ በልዩነት ብር 360,720.00 በ10 ዓመት ውስጥ እንዳይሰበሰብና ባለፉት 7 ዓመታትም ብር 252,504 ገቢ ሆኖ ስራ ላይ እንዳይውል ሆኖ መገኘቱ ፤
- 4.7. በ2006 በጀት ዓመት ለንግድ አገልግሎት የሚውል የሊዝ ጨረታ ቦታ ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በቀድሞ ግንቦት 20 ክፍለ ከተማ የቦታ መለያ ቁጥር G20C-43A የቦታ ስፋት 1,470 ለካ.ሜ አንደኛ አሸናፊው የሞላው ዋጋ ብር 2,200 ሆኖ እያለ እሱን በመተው በ2ኛ አሸናፊ ዋጋ ብር 2,025.00 በመሰጠቱ ብር 257,250.00 መንግስት እንዲያጣ መደረጉ ፤
- 4.8. በ2006 በጀት ዓመት በሊዝ ጨረታ ለመኖሪያ አገልግሎት የሚውል ቦታን ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በቀድሞው ህዳር 11 ክፍለ ከተማ በቦታ ኮድ ቁጥር H11R -70 የቦታ ስፋት 250 እና የቦታ ኮድ ቁጥር H11R-71 የቦታ ስፋት 250 በ5 ዓመት ከፍሎ ለማጠናቀቅ ጨረታ አሸንፎ እያለ የአገልግሎት ጊዜው ያለፈበት ህገ-ወጥ ማህተም እንደህጋዊ አስመስሎ በመጠቀም እና ውሉን እንደገና በአዲስ በመፃፍና የክፍያ ጊዜውን ወደ 50 ዓመት ከፍ በማድረግ ብር 934,668.00 በወቅቱ ሳይሰበሰብ መገኘቱ ፤
- 4.9. በ2006 በጀት ዓመት ለአንድ የሊዝ ደንበኛ ለመኖሪያ አገልግሎት የሚውል 1273 መለያ ቁጥር የተሰጠውን 251 ካ.ሜ ቦታ በጥቅል ዋጋ ብር 597,380 ተጫርቶ አሸንፎ በቀን 08/04/2006 ዓ.ም ውል ይዞ የወሰደውን ቦታ የ2007 እና የ2008 ዓ.ም ዓመታዊ ክፍያ ብር 71,685.60 ሳይከፍል እንደከፈለ ተደርጎ ተቀንሶለት በብር 394,270.80 በ27/11/2012 ዓ.ም በሽያጭ ለአንድ የሊዝ ደንበኛ የስመ ንብረት ዝውውር ተፈጽሞ መገኘቱ ፤
- 4.10. ለመኖሪያ አገልግሎት የሚውል ቦታን ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በ2006 ዓ.ም በ1ኛ ዙር ጨረታ በጥቅል ዋጋ ብር 732,000 አሸንፈው ቅድመ ክፍያ ብር 73,200 የከፈሉና ቀሪ ክፍያውን በ20 ዓመት ውስጥ በየዓመቱ ብር 32,940 እየከፈሉ ለማጠናቀቅ በቀን:- 30/03/2006 ዓ.ም ውል ገብተው የያዙትን ኮድ RT-07 የሆነ 200 ካ.ሜ ቦታ በ2012 በጀት ዓመት ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በሽያጭ ስመ ንብረት ዝውውር ሲፈጽሙ የ2007 እና 2008 ዓ.ም የ2 ዓመት ዓመታዊ የሊዝ

ክፍያ ብር 65,880 ሳይክፈል እንደተከፈለ ተደርጎ ተቀንሶላት ከተማ ልማት ኮንስትራክሽን መምሪያው ከ2007-2012 ዓ.ም ያለው የ6 ዓመት ሙሉ ክፍያ ብር 197,640 እንደተከፈለ ተደርጎ በ14 ዓመት ክፍሎ እንዲያጠናቅቅ ብር 461,160 ቀሪ ክፍያ ላይ ብቻ ከገዥው ጋር በቀን 30/4/2012 ዓ.ም ውል ይዞ የተፈራረመ በመሆኑ፤

4.11. በ2006 በጀት ዓመት የመኖሪያ አገልግሎት የሚውል ቦታን በጨረታ ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በቀድሞው የግንቦት 20 ክፍለ ከተማ የቦታ ኮድ ቁጥር G20R-293 የቦታ ስፋት 200 ካ.ሜ አንደኛው አሸናፊ ብር 3600 የሞላውን በመሰረዝ እና ሁለተኛው ተጫራች በብር 3321 የሞላውን እንደ አንደኛ አሸናፊ በማድረግ ዉል በመያዙ ብር 55,800.00 መንግስት እንዲያጣ መደረጉ፤

4.12. በ2006 በጀት ዓመት ለመኖሪያ ቤት አገልግሎት ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በጣና ክፍለ ከተማ የቦታ ኮድ 1271 የቦታ ስፋት 251 ካ.ሜ የ2 አመት ክፍያ ሳይክፈል እንደተከፈለ ተደርጎ ተቀንሶላት ስመ ንብረት ዝውውር ሲደረግ ብር 41,610.78 መንግስት እንዲያጣ መደረጉ፤

4.13. በ2006 በጀት ዓመት በሊዝ ጨረታ ለመኖሪያ አገልግሎት የሚውል ቦታን ለአንድ የሊዝ ደንበኛ የቀድሞ ግንቦት 20 ክፍለ ከተማ በቦታ ኮድ ቁጥር G20R -367 የቦታ ስፋት 200 ካ.ሜ በ18 ዓመት ተከፍሎ እንደሚጠናቀቅ በጥቅል በብር 500,200 አሸንፈው እያለ ጊዜ ያለፈበት ፎርጅድ ማህተም በመጠቀም እና ውሉን እንደገና በመጻፍ ወደ 50 አመት ክፍ በመደረጉ ብር 256,105.98 መንግስት በወቅቱ ማግኘት ያለበትን ጥቅም አሳጥቷል። በድምሩ በባህር ዳር ከተማ ብር 13,927,690.88 ከተገቢው መጠን በታች (በማነስ) ውል የተያዘበት ሆኖ ተገኝቷል።

ለ. ጎንደር ከተማ አስተዳደር ከተማ ልማት ኮንስትራክሽን መምሪያ

4.14. በ2010 በጀት ዓመት አንድ የከተማ ነዋሪ ለመኖሪያ አገልግሎት በጨረታ ቦታ ሲያገኙ የቦታ ስፋት 150 ካ.ሜ፣ አሸንፈው ለካሬ ሜትር የተሞላው ዋጋ ብር 7555 የቦታው ጠቅላላ ዋጋ ብር 1,133,250.00 ሲሆን ቅድሚያ ክፍያ ብር 124,657.50 ተቀንሶ ቀሪ ክፍያ ብር 1,008,592.50 ሆኖ ዓመታዊ ክፍያ ብር 25,214.81 በየዓመቱ እስከ 40 ዓመት እየተከፈለ እንደሚጠናቀቅ ዉል መያዝ ሲገባው በየዓመቱ ብር 20,171.85 የሚከፈል ተብሎ ዉል ስለተያዘ ልዩነት 5,042.96 ከዓመታዊው ክፍያ የሚቀር ሲሆን ለ40 ዓመት ብር 201,718.40 ከውሉ ሰነዱ ላይ ዓመታዊ ክፍያው ተቀንሶ ውል በመያዙ ሳይክፈል እንዲቀር መደረጉ።

4.15. በ2005 በጀት ዓመት ለንግድ አገልግሎት የሚውል 641 ካ.ሜ ቦታን ለአንድ የግል ሪል ስቴት ማህበር ለካ.ሜ በብር 2,500 ሂሳብ ጠቅላላ ዋጋ ብር 1,602,500 ውል ተይዞ መተላለፍ ሲገባው ውሉ ላይ የተቀመጠው የቦታ ስፋትና ለካ.ሜ የቀረበው ዋጋ ምንም ዓይነት ለውጥ በሌለበት ሁኔታ ጥቅል ዋጋውን ብር 1,328,500 በማድረግ ቅድመ ክፍያውን ብር 132,850 እንዲሁም ብር 47,826 በየዓመቱ

እንዲከፍል በሚል ውል በመያዙ የ109.6 ካ.ሜ ቦታ ዋጋ ብር 274,000.00 ውል ሳይያዝ ከ5 ዓመታት በላይ ቆይቶ የተገኘ መሆኑ፤

4.16. በ2006 በጀት ዓመት ለመኖሪያ አገልግሎት የሚውል ለ1 የመለያ ኮድ ቁጥር፤ 200 ካ.ሜ ቦታ በጥቅሉ በብር 322,200.00 ተጫራቹ አሸነፎ ቀሪ ክፍያውን በ25 ዓመት ውስጥ አጠቃሎ ለመክፈል ውል በመግባቱ በየዓመቱ ብር 10,310.40 መክፈል እንዳለበት የውል ፎርም ተሞልቶ ውሉ መያዝ ሲገባው አሸናፊው ለካ.ሜ ባቀረበው የጨረታ ዋጋ ብር 1,611 በየዓመቱ እየተሰላ እንዲከፍል ተብሎ ውል በመያዙ የሊዝ ውሉን በዓመት በብር 8,699.40 በአጠቃላይ 217,485.00 በማሳነስ ውል ተይዞ መገኘቱ፤

4.17. የጎንደር ከተማ አስተዳደር ከተሞች ልማት ኮንስትራክሽን መምሪያ በሊዝ ቦታ ተሸጦ ደንበኞች ባሸነፉበት ጠ/ዋጋ ውል መያዝ ሲገባ ውልን አሳንሶ በመያዝ ከ3 የጨረታ አሸናፊዎች ብር 1,465,000.00 ውል ሳያዝበት መገኘቱ፤

4.18. በ2010 በጀት ዓመት በጨረታ ለመኖሪያ አገልግሎት የሚውል ቦታን ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በአዘዞ ድማዛ ክ/ከተማ የቦታው ኮድ አዘዞ ድ.ክ.ክ 911/10 የቦታ ስፋት 200 ካ.ሜ ለአንድ ካ.ሜ በብር 4,505.00 ዋጋ የቦታው ጠቅላላ ዋጋ ብር 901,000.00 አሸንፈው ቅድመ ክፍያ ብር 90,100.00 የከፈሉ ሲሆን ቀሪ ክፍያ ብር 810,900 የጎንደር ከተማ አስተዳደር ልማት/ኮን/መምሪያ ግለሰቡ ቦታውን ተረክቦ እያለ ከ3 ዓመት በላይ የሊዝ ውል ከደንበኛው ጋር ሳይያዝና ፋይሎም ወደ ገቢዎች ጽ/ቤት ሳይተላለፍ በመቆየቱ ገቢው እየተሰበሰበ ካለመሆኑም በላይ በቀጣም በዚህ ኦዲት ባይደረስበት ኖሮ ሙሉ ገቢው ሳይሰበሰብ የመንግስት መራት ለግለሰብ መጠቀሚያ ሆኖ እንደሚቀር አመልካች ሆኖ መገኘቱ፤

4.19. በ2007 በጀት ዓመት አዘ/ማረ.ክ/ከ/07/02 የቦታ ኮድ ቁጥር የተሰጠው ለመኖሪያ አገልግሎት የሚውል 214 ካ.ሜ የሊዝ ቦታን ለካ.ሜ የተሞላው ዋጋ ብር 3,202.00 ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በጥቅል ዋጋ ብር 685,228.00 አሸንፈው ቅድሚያ ክፍያ ብር 71,500.00 ከፍለው ቀሪ ክፍያ ብር 613,728.00 በየዓመቱ ብር 13,948.36 ዓመታዊ ክፍያ ለ44 ዓመት ሊከፍሉ ውል ወስደው የያዙትን የሊዝ ቦታ በቀን 10/10/2011 ዓ.ም ለአንድ የሊዝ ደንበኛ ስም ያዛወሩ መሆኑ የጎንደር ከተማ አስተዳደር ኮንስትራክሽን መምሪያ ከቦታ ስፋት በስተቀር ሌሎች አስፈላጊ ማስረጃዎችን ማለትም ቀሪ የሊዝ ክፍያ፣ ዓመታዊ ክፍያ፣ ክፍያው የሚጠናቀቅበት ዓመት፣ የቦታው መለያ ቁጥር እና ለአንድ ካ.ሜ የቀረበው ዋጋ በትክክል በውሉ ቅጽ ላይ ሳይሞላ ባይ የውል ወረቀት አዘጋጅቶ ከገዢዎ ጋር ተፈራርሞ ቦታውን አስተላልፎ በመገኘቱ ፤

4.20. በ2008 በጀት ዓመት ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በሊዝ ጨረታ ለመኖሪያ አገልግሎት የሚውል የቦታ ኮድ ቁጥር በአዘዞ ድማዛ 08/259 የቦታ ስፋት 200 ለአንድ ካ.ሜ ብር 1,700.00 ዋጋ የቦታው ጠቅላላ

ዋጋ ብር 340,000.00 አሸንፈው ቅድመ ክፍያ ብር 34,000.00 የከፈሉና ቀሪ ክፍያ ብር 306,000.00 በየዓመቱ ብር 6,120.0 ከፍለው በ50 ዓመት ውስጥ ሊያጠናቅቁ በቀን 10/05/2008 ዓ.ም ውል ገብተው የያዙ ሲሆን የ2012 ዓ.ም አመታዊ ክፍያ በቀን 13/09/2011 ዓ.ም በደረሰኝ ቁጥር 1212190 ብር 6,120.00 ከፍለው ስሙ-ንብረቱን በቀን 10/10/2011ዓ.ም ለአንድ የሊዝ ደንበኛ የስም ዝውውር ሲደረግ በገዥ ስም ቀሪ ክፍያ ብር 281,520.00 ሳይሞላ፣ ውሉን በስንት አመት ከፍሎ እንደሚያጠናቅቅ ሳይሞላ እና የውል ፎርም አስፈላጊው መረጃ ሁሉ በአግባቡ ሳይሞላ ውል ሰጭና ውል ተቀባይ ተፈራርመው ስሙ-ንብረቱ ተላልፎ የተገኘ ሲሆን ቀሪው የሊዝ ዋጋ በቀጣይ ክትትል ተደርጎ እንዳይሰበሰብ ሆን ተብሎ በውሉ በዝርዝር ተሞልቶ አለመያዙ በኦዲት ባይደረስበት ኖሮ የሊዝ ገቢው እንዳይሰበሰብ ተመቻችቶ ተገኝቷል።

4.21. በ2005 በጀት ዓመት ለአንድ የሊዝ ደንበኛ ለመኖሪያ ቤት አገልግሎት የሚውል የሊዝ ቦታ በቀበሌ 20 አዘዞ አየር ማረፊያ ክፍለ ከተማ የቦታ መለያ ኮድ A03 የቦታው ስፋት 200 ካ.ሜ ለካ.ሜ የተሞላው ዋጋ ብር 1,210.00 በማሸነፍ የቦታው ጠቅላላ ዋጋ ብር 242,000.00 ሆኖ ቅድመ ክፍያ ብር 24,200.00 ከፍሎ ቀሪ ክፍያ ብር 217,800.00 ተብሎ የሊዝ ውላቸውን በ45 ዓመት በየዓመቱ ብር 4,840.00 እንዲከፍሉ በቀን 24/8/2005 ዓ.ም ለአንድ የሊዝ ደንበኛ ውል የያዙ ቢሆንም ስሙ-ንብረቱ በቀን 13/04/2012 ዓ.ም ለአንድ የሊዝ ደንበኛ የስም ንብረት ዝውውር በመምሪው ባለሙያ በተያዘው ውል በገዥ ስም ቀሪ ክፍያ ሳይሞላ፣ ውሉን በስንት አመት ከፍሎ እንደሚያጠናቅቅ ሳይሞላ እና የውል ፎርም በአግባቡ ሳይሞላ ውል ሰጭና ውል ተቀባይ ተፈራርመው ስሙ-ንብረቱ ተላልፎ በመገኘቱ በዚህ ኦዲት ባይደረስበት ኖሮ መረጃውን በመሸፋፈን ቀሪ የሊዝ ገቢው ሳይሰበሰብ እንዲቀር ተመቻችቶ ሳለ በኦዲት ተገኝቷል።

4.22. በ2007 በጀት ዓመት በአንደኛ ዙር የመኖሪያ አገልግሎት የሚውል ቦታን በጨረታ ለአንድ የሊዝ ደንበኛ አዘዞ አየር ማረፊያ ክ/ከተማ የቦታ ኮድ ቁጥር አዘ.ማረ.ክ 07/07 የቦታ ስፋት 299.19 ካ.ሜ ለአንድ ካ.ሜ ብር 2,700.00 በጥቅል ዋጋ በብር 807,813.00 አሸንፎ ቅድመ ክፍያ ብር 80,781.00 ከፍለው ቀሪ ክፍያ ብር 727,032.00 ተብሎ ውል መያዝ ሲገባው ውሉ ላይ ለካ.ሜ ብር 2,700.00 የተሞላውን ዋጋ በመሰረዝና ዋጋውን በመቀነስ ብር 1,800.00 በማድረግ አጠቃላይ ዋጋ ብር 540,000.00 ቅድመ ክፍያ ብር 80,781.00 ቀሪ ክፍያውን ብር 459,219.00 በየዓመቱ ብር 11,480.47.00 ከፍለው በ40 ዓመት ውስጥ ሊያጠናቅቁ በቀን 13/09/2007 ዓ.ም የመምሪያው ባለሙያ ቀሪ የሊዝ ገቢውን በብር 267,813.00 አሳንሶ አላግባብ ውል በመያዝ ገቢው እንዳይሰበሰብና ለግል ጥቅም እንዲውል ሆን ብለው ሰነድ በመሰረዝ አጭበርበርው ተገኝተዋል።

4.23. በ2005 በጀት ዓመት ለአንድ የሊዝ ደንበኛ ለንግድ አገልግሎት የሚውል የቦታው መለያ ቁጥር ማራኪ ቀበሌ 03 የቦታው ስፋት 520 ካ.ሜ ለአንድ ካ.ሜ በብር 3,006.00 በአጠቃላይ በብር 1,563,120.00

አሸንፎ በቀን 24/8/2005 ዓ.ም ውል የወሰደ ቢሆንም በወቅቱ በገባው ውል መሰረት ወደ ስራ ባለመግባቱ በቀን 02/12/2009 ዓ.ም ቦታውን ሲነጠቅ ከጥቅል ዋጋው ላይ የሚታሰብ 7% ቅጣት ብር 109,418.40 እና እስኪነጠቅ ባለው ጊዜ ያልከፈለው አመታዊ የሊዝ ክፍያ የ4 ዓመት ብር 187,574.40 ከወለድ ውጪ በድምሩ ብር 296,992.80 ቦታው እስኪነጠቅ ከሚፈለገበት ጠቅላላ ዕዳ ላይ አስቀድሞ የከፈለው ቅድመ ክፍያ ብር 156,312.00 ተቀንሶ ልዩነቱ ብር 140,680.80 ሳይከፍል በክልሉ ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 103/2004 ዓ.ም አንቀጽ 37 ንኡስ አንቀጽ 5(ሀ) በመጣስ ውሉ ተቋርጦ መገኘቱ፤

4.24. በ2007 በጀት ዓመት በ1ኛ ዙር የመኖሪያ አገልግሎት የሚውል ቦታ በጨረታ ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በአዘዞ ማራኪ ክፍለ ከተማ የቦታ ኮድ ቁጥር አዘ/ማ/ክ/ክ 07/34 የቦታ ስፋት 200 ካ.ሜ ለካ.ሜ በብር 1,120.00 ጠቅላላ የቦታ ዋጋ ብር 224,000.00 ቅድሚያ ክፍያ ብር 25,000.00 በመሙላት የተወዳደረውን ተጫራች አንደኛ አሸናፊ በማለት የጨረታ አስፈጻሚ ኮሚቴ በቃለ-ጉባኤ አጽድቀው ለህዝብ ይፋ ካደረጉ በኋላ ከደንበኛዎ ጋር የሊዝ ውሉ ሲያዝ ግን ዋጋውን አላግባብ ክብር 1120.00 ወደ ብር 900.00 ዝቅ በማድረግ ማለትም በብር 900.00 ሲባዛ 200 ካ.ሜ ጠቅላላ የቦታ ዋጋ ብር 180,000.00 ላይ ቅድሚያ ክፍያ ብር 18,000.00 ተቀንሶ ቀሪ ክፍያ ብር 162,000.00 በማድረግ አላግባብ ውል ተይዞ ተገኝቷል። ይህም ተወዳዳሪዎ ለማሸነፍ ከሞላችው የሊዝ ጨረታ ዋጋ ላይ በድምሩ በብር 44,000.00 በማሳነስ ውል ተይዞ ተገኝቷል።

4.25. በ2005 በጀት ዓመት ለአንድ የሊዝ ደንበኛ ለመኖሪያ ቤት አገልግሎት የሚውል የሊዝ ጨረታ ቦታ በቀበሌ 20 አዘዞ አየር ማረፊያ ክፍለ ከተማ የቦታ መለያ ቁጥር C03 የቦታ ስፋት 200 ለካ.ሜ አንደኛ አሸናፊው በጨረታ የሞላው ዋጋ ብር 1,732.00 (200 ካ.ሜ ሲባዛ በብር 1,732.00) ጠቅላላ የቦታው የሊዝ ዋጋ ብር 346,400.00 ሆኖ በቃለ-ጉባኤ ጭምር በግልጽ የተመለከተ ቢሆንም፤ በቀን 08/8/2005 ዓ.ም የኮሚቴ ሰብሳቢው በጻፉት ደብዳቤ ብር 1,601.00 በመሙላት ሁለተኛ የወጣውን ተጫራች አንደኛ አሸናፊ እንደ ሆነ ተደርጎ ውል እንዲይዝ በአድራሻ በተጻፈለት መሰረት በቀን 30/8/2005 ዓ.ም ውል ሲያዝ ብር 1,601.00 ሲባዛ 200 ካ.ሜ ጠቅላላ የቦታው የሊዝ ዋጋ ብር 320,200.00 በማለት የቅየሳና ካርታ ዝግጅት ኦፊሰር ውል ይዘዋል። በዚህም ምክንያት ከሊዝ ዋጋው ላይ አላግባብ ብር 26,200.00 (ብር 131.00 ሲባዛ በ200 ካ.ሜ) ውል ሳይያዝበት በመቅረቱ በመመሪያ ቁጥር 1/2005 አንቀጽ 26 /5/ መሰረት ትክክለኛነቱ ሳይረጋገጥ ውሉ ጸድቆና 1ኛ የወጣውን ተጫራች ኢፍተሃዊ በሆነ አሰራር ወደ ጎን በመተው ቦታውን የመንግስትን ገቢ ባስቀረ ሁኔታ ለ2ኛው ተወዳዳሪ መሬቱ ተላልፎለታል። በአጠቃላይ በከተማው በድምሩ ከተገቢው መጠን በታች (በማነስ) ውል የተያዘበት ብር 4,560,845.20 ሆኖ ተገኝቷል።

ሐ. ደብረ ማረቆስ ከተማ አስተዳደር ከተማ ልማት ኮን/ አገልግሎት ጽ/ቤት

4.26. በ2010 በጀት ዓመት በ1ኛ ዙር የማህበራዊ የሊዝ ጨረታ ቦታ ለአልፍኝ የገበያ ማዕከል ሲሰጥ በ1 የቦታ ኮድ፣1520.25 ካ.ሜ የቦታ ስፍት፣አሸናፊው ለካ.ሜ የሞላው ዋጋ ብር 6,135.00፣ጠቅላላ የቦታው የሊዝ ዋጋ ብር 9,326,733.75 ሆኖ ሳለ ከጽ/ቤቱ ጋር የውል ስምምነት ሰነድ ላይ በብር 7,326,733.75 ስለተያዘ ልዩነት በማነስ ብር 2,000,000.00 ወል ሳይያዝ የተገኘ መሆኑ፤

4.27. በ2010 በጀት ዓመት በ1ኛ ዙር የመኖሪያ ቤት የሊዝ ጨረታ ቦታ ለአሸናፊው ሲሰጥ በ1 የቦታ ኮድ፣ 150 ካ.ሜ የቦታ ስፍት፣ ለካ.ሜ የተሞላው ዋጋ ብር 5621፣ ጠቅላላ የቦታው የሊዝ ዋጋ ብር 843,150 ሆኖ ሳለ ጨረታውን አሸንፈው ከጽ/ቤቱ ጋር ውል የተያዘው ከአሸንፈበት ዋጋ ተቀንሶ ለካ.ሜ በብር 5361 ሲሆን የፈጸመው ቅድሚያ ክፍያ ብር 84,350 ተቀንሶ ውል ሰነዱ ላይ ቀሪ ክፍያ ብር 758,800.00 መያዝ ሲገባው ብር 719,800.00 ተብሎ ውል ስለተያዘ ልዩነት በማነስ ብር 39,000.00 ወል ሳይያዝለት መገኘቱ፣እና ሌሎች ከዚህ ጋር የተደመሩ ውል ያልተያዘባቸውን አካቶ በከተማው በጠቅላላ ከውሉ በማነስ ብር 2,054,335.49 ውል ሳይያዝበት ተገኝቷል። ይህ ማለት ደግሞ በኦዲት ባይገኝ ኖሮ ገንዘቡ ከውሉ ውጭ ስለተደረገ ለከተማው ሳይገባ እንዲቀር ተደርጓል።

መ. ደብረታቦር ከተማ አስተዳደር ከተማ ልማት ኮን/አገልግሎት ጽ/ቤት

4.28. በ2007 በጀት ዓመት በ1ኛ ዙር የመኖሪያ ቤት የሊዝ ጨረታ ቦታ ለአሸናፊው ሲሰጥ የ1 የቦታ ኮድ 112.75 ካ.ሜ የቦታ ስፍት ፣ ለካ.ሜ የተሞላው ዋጋ ብር 4,000 ጠቅላላ ዋጋ ብር 451,000 ሲሆን ብር 67,650 ቅድሚያ ክፍያ ተቀንሶ ውል ሰነዱ ላይ ቀሪ ክፍያ ብር 383,350 መሆን ሲገባው ብር 89,750 ተብሎ ውል ስለተያዘ ልዩነት በማነስ ብር 293,600 ውል ሳይያዝ የተገኘ መሆኑ፤

4.29. በ2008 በጀት ዓመት በ2ኛ ዙር የመኖሪያ ቤት የሊዝ ጨረታ ቦታ ለአሸናፊው ሲሰጥ ለ1 የቦታ መለያ ቁጥር ደረጃ 2፣ 200 ካ.ሜ የቦታ ስፍት፣ አሸንፈው ለካ.ሜ የሞላው ዋጋ ብር 3385.21፣ ጠቅላላ የቦታው የሊዝ ዋጋ ብር 677,042 ሆኖ ሳለ ውል ሲይዙ ብር 67,704.20 ቅድሚያ ክፍያ ተቀንሶ ውል ሰነዱ ላይ ቀሪ ክፍያ ብር 609,337.80 መሆን ሲገባው ብር 600,337.80 ተብሎ ውል ስለተያዘ ልዩነት በማነስ ብር 9,000.00 ውል ሳይያዝ የተገኘና ሌላ በዚህ ተመሳሳይ የታየ ልዩነት ብር 1875.00 ጨምሮ፣ በከተማው በድምሩ ከውል በታች በማነስ ብር 302,600 ተይዞ ተገኝቷል።

በአጠቃላይ በባህር ዳር፣ በጎንደር፣ በደብረ ማርቆስ እና በደ/ታቦር ከተማ አገልግሎት ጽ/ቤቶች በድምሩ በብር 20,845,471.57 የሊዝ ዋጋ በናሙና ከታዩት የሊዝ ፋይሎች ውስጥ አላገባብ ዝቅ ተደርጎ /በማነስ ውል ተይዞና ገቢው እንዳይሰበሰብ ተደርጎ ተገኝቷል።

4.30. ሁኔታውም ጨረታ አሸናፊው ባሸንፈበት ጠቅላላ ዋጋ ውል ባለመያዙ ከተማው ከመሬት ሽያጭ የሚገኘውን ገቢ በማሳጣት የከተማውን ህብረተሰብ የልማት ተጠቃሚነት በመጓደል፣ የመልካም አስተዳደር ችግር እንዲፈጠር አድርጓል፣ አመታዊና ጠቅላላ የሊዝ ክፍያን ዝቅ በማድረግ በኦዲት

ባይደረሰበት ኖሮ ያለፈው አመታትም ሆነ የቀጣይ ዘመናት የሊዝ ክፍያ ገንዘብ ለግለሰቦች መጠቀሚያነት ውሎ እንዲቀር በር ከፍቷል፤ ስለሆነም ውሉ በትክክለኛው መንገድ እንዲያዝና እስካሁን ያልተሰበሰበው ገንዘብ እንዲሰበሰብ ሆኖ ይህን የመንግስት ጥቅም ያሳጣ/ለማሳጣት የሞከረ እና ለግል ጥቅም እንዲውል ያመቻቸ አካል በህግ ሊጠየቅ እንደሚገባ በሪፖርታችን በዝርዝር አስገንዝቦናል።

5. በሊዝ ቦታ ተሽጦ ለገቢዎች ጽ/ቤት ባልተላለፉ የውል ሰነዶች ምክንያት ያልተሰበሰበ የሊዝ ሂሳብ በተመለከተ አዲት ሲደረግ ከዚህ ቦታች የተገለጹት ችግሮች ተስተውለዋል።

ሀ. ባህር ዳር ከተማ አገልግሎት ጽ/ቤት

5.1. በ2009 በጀት ዓመት ለመኖሪያ አገልግሎት የሚውል የሊዝ ጨረታ ቦታ ለአንድ የሊዝ ደንበኛ በህዳር 11 ክፍለ ከተማ የቦታ መለያ ቁጥር H11R-24 ስፋት 200 ለካ.ሜ የተሞላው ዋጋ ብር 10,950 ቅድመ ክፍያ ብር 219,000.00 ተከፍሎ ቀሪ ክፍያ ብር 1,971,000.00 የያዘ የደንበኛው የሊዝ ውል ወደ ገቢዎች ጽ/ቤት ከ4 ዓመት በላይ ሳይተላለፍ መገኘቱና መንግስት በወቅቱ ማግኘት የነበረበትን ገቢ ያሳጣ መሆኑ፤

5.2. በ2007 በጀት ዓመት ለአንድ የሊዝ ደንበኛ ለመኖሪያ አገልግሎት የሚውል የቦታ ኮድ G20R-13 ስፋቱ 250 ካ.ሜ ቦታ በጥቅል ዋጋ ብር 1,505,000 በጨረታ አሸንፎና ቅድመ ክፍያ 10% ብር 150,500 በመክፈል ውል ይዞ እያለ ብር 1,354,500.00 የያዘ የውል ሰነድ ከ5 ዓመት በላይ የውሉን አንድ ኮፒ ለገቢዎች ጽ/ቤት ሳይተላለፍና ገቢውም ለመንግስት ሳይከፈል መገኘቱ፤ ባህርዳር ከተማ በድምሩ ብር 3,325,500.00 የያዘ የውል ሰነድ

ለ. ጎንደር ከተማ አስተዳደር ከተማ ልማት ኮንስትራክሽን መምሪያ፤

5.3. ከ2005-2010 ባሉት በጀት ዓመታት በግልፅ ጨረታ ለ341 ግለሰቦች መሬት በሊዝ ጨረታ ቢሸጥም የውል ሰነዱ ወደ ገቢዎች ጽ/ቤት ባለመተላለፍ ምክንያት በድምሩ ብር 5,856,002.76 የሊዝ ገንዘብ ሳይሰበሰብ መገኘቱ በአዲት ተረጋግጧል።

5.4. ውሉ ለሚመለከታቸው ቢተላለፍም የጎንደር ከተማ አስተዳደር ከተማ ል/ኮንስትራክሽን መምሪያ በ2005 እና 2007 በጀት ዓመት ለ10 የመኖሪያ ቤት ጨረታ አሸናፊዎች መሬት ከሊዝ ሽጦ በውል ሰነዱ መሰረት መመዝገብ የነበረበት የቦታ ጠቅላላ ዋጋ ብር 4,384,550.00 ሲሆን በገቢ ማዕከሉ ተመዝገቦ የተገኘ ብር 1,851,944.50 ብቻ በመሆኑ በልዩነት ብር 2,532,605.50 በገቢ ማዕከሉ ባለመመዝገቡ በየዓመቱ እንዳይሰበሰብ ሆኖ ተገኝቷል።

ሐ. ደብረ ማርቆስ ከተማ አገልግሎት ጽ/ቤት

5.5. በ2010 በጀት ዓመት በ1ኛ ዙር የመኖሪያ ቤት የሊዝ ጨረታ ቦታ ለአንዲት ግለሰብ ሲሰጥ የቦታ ኮድ ሙ-1118 የቦታው ስፍት 150 ለካ.ሜ የተሞላው ዋጋ ብር 7001፣ ጠቅላላ የቦታው የሊዝ ዋጋ ብር 1,050,150.00 ተጨራቹ ባሸነፉበት ዋጋ ከጽ/ቤቱ ጋር ውል የተያዘ ቢሆንም የውል ሰነዱ ወደ አገልግሎቱ መዝገብ ቤትና ገቢዎች ጽ/ቤት ሳይተላለፉ በፈጸሚው ጠረጴዛ ኪስ የተገኘ መሆኑ፣ በድምሩ በ 3ቱ ከተሞች ብር 12,764,258.26 ለገቢዎች ባለመተላለፉ ለአመታት ከተማው ማግኘት የነበረበትን ገቢ ያጣ መሆኑ በአዲት ተረጋግጧል።

ሁኔታው ለመንግስት ገንዘብ መባከንና ለሙስና በር መከፈቱ፣ተገልጋዮችን ለምሬትና እንግልት የሚዳርግ እና በጽ/ቤቱ ላይ እምነት እንዲያጡ ያደረገ ነው። ስለሆነም ያለፈውም ሆነ ለወደፊቱ ትክክለኛው የውል ሰነድ ለሚመለከተው ክፍል እንዲደርስና በአግባቡ እንዲመዘገብ ሊደረግ እንደሚገባና ይህን በፈጸሙ አካላት ላይ ህጋዊ እርምጃ እንዲወሰድ አሳስበናል።

6. አዲት ስራ ተፈልገው ሊቀርብ ያልቻሉ የሊዝ ፋይሎች በተመለከተ፤

ለአዲት አስፈላጊ የሆኑ ማስረጃዎችን በማቅረብና የመተባበርን አስፈላጊነት ጥፋትና ቅጣትን በተመለከተ የመ/ቤቱ የተሻሻለው አዋጅ ቁጥር 186/2003 አንቀጽ 21 ንዑስ አንቀጽ 1 መሰረት ማንኛውም ሰው አዲተሩ ለአዲት ስራ አስፈላጊ ናቸው ያላቸውን ሰነዶች፣ የቃል ማስረጃዎች እና ወይም ሌሎች መረጃዎችን እንዲያቀርብ በተጠየቀ ጊዜ ወዲያውኑ የማቅረብ ግዴታ አለበት የሚል ቢሆንም አዲት ሲደረግ ከዚህ በታች የተገለጹት ችግሮች ተስተውለዋል።

ሀ. ባህር ዳር ከተማ አስተዳደር ከተማ ልማት ኮንስትራክሽን መምሪያ

6.1. በ2010/2011 በጀት ዓመት አዲት በአጠቃላይ ብር 1,383,413,234.77 የያዘ 173 የመኖሪያ ቤትና ብር 3,104,377,478.12 የያዘ 120 የንግድ ድርጅት በጥቅሉ ብር 4,487,790,712.89 ብዛት 293 የሊዝ ደንበኞች የውል ሰነድ ለአዲት ስራ እንዲቀርብ በአዲት ቡድኑ እና በዋና አዲተሮች ጭምር በተደጋጋሚ ተጠይቆ በአዲቱ ወቅት ተፈልጎ ሊቀርብ አልቻለም፤

6.2. በዚህ መነሻ ለአዲት ስራ ተፈልገው ሊቀርቡ ያልቻሉ የሊዝ ፋይሎችን አስመለክቶ ለሚመለከታቸው የፍትህ አካላት እርምጃ እንዲወስዱበት ሪፖርት ከተላለፈ በኋላ ተጠያቂነቱ ሲመጣ አዲተሮች እንደገና መጥተው ይዩልን የሚል አቤቱታ በማቅረባቸው በክልሉ ፖሊስ ኮሚሽን የሙስና ወንጀሎች ምርመራ መምሪያ በኩል የጽሁፍ ጥያቄው በመቅረቡ እንደገና በ2012 በጀት ዓመት ድጋሚ አዲት ሲደርግ በባህር ዳር ከተማ አስተዳደር ከ2005-2010 ዓ.ም በሊዝ

አግባብ የተላለፉ ቦታዎች የመኖሪያ ብዛት 12 በገንዘብ መጠን ብር 21,519,514.00 የያዘ የደንበኞች የቦታ ሊዝ ፋይል ለአዲት ስራ ተፈልጎ ሊቀርብ ያልቻለ መሆኑ፤

6.3. በባህር ዳር ከተማ አስተዳደር ገቢዎች ጽ/ቤት ከ2005-2010 ዓ.ም በሊዝ አግባብ የተላለፉ ቦታዎችን ለአዲት ስራ ተፈልገው ሊቀርቡ ያልቻሉ ፋይሎች የመኖሪያ ብዛት 45 የያዙት የገንዘብ መጠን ብር 119,224,881.40፤ የድርጅት ብዛት 3 የያዙት የገንዘብ መጠን ብር 63,346,413.20 እና ስሙንብረት ዝውውር በባህር ዳር ከተማ አስተ/ል/ኮን መምሪያ ተፈጻሚነቱው አመታዊ የሊዝ ክፍያ መክፈላቸውን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ በባህር ዳር ከተማ ገቢዎች መምሪያ ላይ ውላቸው ያልተገኙ የሊዝ ፋይሎች የመኖሪያ ብዛት 29 የያዙት የገንዘብ መጠን ብር 33,456,895.24 በድምሩ በባህር ዳር ገቢዎች መምሪያ 77 ፋይሎች ብር 216,028,189.84 የከተማ አስተዳደሩን ጨምሮ በፍትህ አካላት ጥያቄ እንደገና ለአዲት ስምሪት በመስጠት በናሙና ለአዲት ስራ ተፈልጎ ሊቀርብ ያልቻለ በአጠቃላይ በፋይል 89 በገንዘብ ደግሞ ብር 237,547,703.84 መገኘቱ በአዲት ተረጋግጧል፡፡

ለ. ጎንደር ከተማ አስተዳደር ከተማ ልማት ኮንስትራክሽን መምሪያ

6.4. በ2010/2011 በጀት ዓመት ኦዲት በአጠቃላይ ብር 60,257,114.12 የያዘ 120 የመኖሪያ ቤትና ብር 14,825,440 የያዘ 10 የንግድ ድርጅት በጥቅሉ ብር 75,082,554.12 ብዛታቸው 130 የሊዝ ደንበኞች ውል ለአዲት ስራ ስለተፈለጉ እንዲቀርቡ በተለያዩ ደብዳቤዎች በተደጋጋሚ ተጠይቀው ነገር ግን ሊቀርብ ያልቻለ መሆኑ፤ በዚህ ጉዳይ ላይ የጎንደር ከተማ ገቢዎች ጽ/ቤት ፋይላቸው ያልተገኙ የሊዝ ሂሳብ ባለ ዕዳዎች መካከል 31 ያህሉ ብቻ እየከፈሉ መሆኑን ያረጋገጠ ሲሆን ሌሎቹ 99 ፋይሎችን ግን ገቢ ሰብሳቢ መ/ቤቱ የማያውቃቸው መሆኑን ለመ/ቤታችን በባፈው ደብዳቤ አረጋግጧል፡፡

6.5. በመሆኑም ከላይ በተጠቀሱት ፋይሎች መጥፋት ምክንያት የሆኑ አካላት በከተማ አስተዳደሩ እየተጣሩ አስተዳደራዊና ህጋዊ እርምጃ ሊወሰድባቸውና ሰነዶቹ በትኩረት ተፈልገው እንዲገኙ ካልተገኙም የሊዝ ቦታዎቹና የደንበኞቹን ዝርዝር መሠረት በማድረግ በሊዝ በያዙት ቦታ ከላይ የተመለከተውን የሊዝ ዋጋ ውል መሠረት ባለዕዳዎች እንዲከፍሉ ክትትል ሊደረግባቸው እንደሚገባ በሪፖርታችን ካስገነዘብን በኋላ በፍትህ አካላት በኩል ማስረጃዎች ተገኝተዋል እንደገና ኦዲት ይደረገልን ተብሎ በተጠየቀው መሰረት፡-

በ2013 በጀት ዓመት በድጋሜ ኦዲት ወቅትም ለአዲት ስራ ተፈልገው ሊቀርቡ ያልቻሉ የሊዝ ፋይሎች በተመለከተ፤

6.6. በጎንደር ከተማ አስተ/ል/ኮን/መምሪያ ከ2005 እስከ 2010 ዓ.ም በሊዝ አግባብ የተላለፉ ቦታዎች የያዙ ፋይሎች ለ2ኛ ጊዜ ለአዲት ስራ ተፈልገው ሊቀርቡ ያልቻሉት የመኖሪያ ብዛት 11 ፤ የያዙት የገንዘብ መጠን ብር 4,494,661.00 እና የንግድ ፋይል ብዛት 1 ፤ የያዘው የገንዘብ መጠን ብር 2,850,849.00

በድምሩ ብር 7,345,510.00 የሊዝ ፋይል ለኦዲት ተፈልገው ሊቀርቡ ባለመቻላቸው ትክክለኛነታቸውን በኦዲት ሊረጋገጥ አልቻለም።

የጨረታ ማስከበሪያ ዋስትና/ሲፐርክ/ መወረሱን በተመለከተ፤

7. በባህር ዳር ከተማ አስተዳደር ከ2005-2010 በጀት ዓመት በናሞና ለኦዲት ከተመረጡት ውስጥ አንደኛ የሊዝ ጨረታ አሸናፊ ሆነው የሊዝ ውሉን ሳይዋዋሉ ከቀረ የጨረታ አሸናፊ መሆኑ ይሰረዛል። ለጨረታ ማስከበሪያ ተይዞ የነበረው ገንዘብም ለከ/አስ/ፋይ/ጽ/ቤት ገቢ እንደሚሆን የከተማ ቦታን በሊዝ ለመፍቀድ የወጣ የአፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 1/2005 አንቀጽ 30 ንዑስ አንቀጽ 4 የሚደነግግ ሲሆን አንደኛ የሊዝ ጨረታ አሸናፊ ከሆኑት ውስጥ የ9 ደንበኞች ብር 41,764.20 የያዘ የጨረታ ማስከበሪያ ዋስትና (ሰፐርክ) ሳይወረስ መገኘቱ በኦዲት ተረጋግጧል።

8. ዓመታዊ የሊዝ ክፍያ ባለመክፈሉ የፅሁፍ ማስጠንቀቂያና እርምጃ መወሰዱን በተመለከተ፤

የከተማ ቦታን በሊዝ ስለ መያዝ የወጣ አዋጅ ቁጥር 721/2004 ዓ.ም አንቀጽ 20 ንዑስ አንቀጽ 6 መሰረት የሊዝ ኪራይ ክፍያውን ለመክፈል በሚገባው የጊዜ ገደብ ዉሰጥ በየዓመቱ ክፍያውን ባለመክፈሉ የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ በየደረጃው የሚሰጥ ሆኖ የ3 ዓመት ውዝፍ ካለበት ከ4ኛው ዓመት ጀምሮ አግባብ ያለው አካል ንብረቱን ይዞ በመሸጥ ለውዝፍ እዳው መክፈያ ያውላል የሚል ቢሆንም ኦዲት ሲደረግ ከዚህ በታች የተገለጹት ችግሮች ተስተውለዋል።

ሀ. ባህር ዳር ከተማ አስተዳደር ከተማ ልማት ኮንስትራክሽን መምሪያ

8.1. ከ1989-2011 ባሉ 22 በጀት ዓመታት በባህር ዳር ከተማ አስተዳደር ገቢዎች ጽ/ቤት ላይ ዓመታዊ የሊዝ ክፍያ ያልከፈሉት የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ በየደረጃው ሊሰጣቸው የሚገባ ከ1-3 ዓመት የሆናቸው ደንበኞች ብዛት 611 ሲሆኑ ያልተሰበሰበ ዉዝፍ ሂሳብ ብር 51,196,697.61 እንዲሁም ቦታቸውን ሊነጠቁ የሚገባ ከ4 ዓመት በላይ የሆናቸው ደንበኞች ብዛት 381 ሲሆን ያልተሰበሰበ ዉዝፍ ሂሳብ ብር 57,609,364.41 በድምሩ 108,806,062.02 በጽ/ቤቱ ውዝፍ የተገኘ መሆኑ፤

ለ. ጎንደር ከተማ አስተዳደር ከተማ ልማት ኮንስትራክሽን መምሪያ

8.2. ከ1998-2010 ባሉ 12 በጀት ዓመታት በጎንደር ከተማ አስተዳደር ገቢዎች ጽ/ቤት ላይ ዓመታዊ የሊዝ ክፍያ ያልከፈሉት የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ በየደረጃው ሊሰጣቸው የሚገባ ከ1-3 ዓመት የሆናቸው ደንበኞች ብዛት 865 ሲሆኑ ያልተሰበሰበ ዉዝፍ ሂሳብ ብር 5,183,273.08 እንዲሁም ቦታቸውን ሊነጠቁ የሚገባ ከ4 ዓመት በላይ የሆናቸው ደንበኞች ብዛት 357 ሲሆን ያልተሰበሰበ ዉዝፍ ሂሳብ ብር 7,637,090.19 በአጠቃላይ ወለድና ቅጣትን ሳይጨምር በድምሩ 12,820,363.27 በጽ/ቤቱ ውዝፍ የሊዝ ተሰብሳቢ ሂሳብ የተገኘ መሆኑ፤

ሐ. ደብረ ማረቆስ ከተማ አስተዳደር ከተማ ልማት ኮን/አገልግሎት ጽ/ቤት

8.3. ከ2006-2010 ባሉ 5 በጀት ዓመታት በከተማ አስተዳደር ገቢዎች ጽ/ቤት ላይ ዓመታዊ የሊዝ ክፍያ ያልከፈሉት የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ በየደረጃው ሊሰጣቸው የሚገባ ከ1 እስከ 3 አመት የሆናቸው ደንበኞች ብዛት 872 እና ያልተሰበሰበ ወዝፍ ሂሳብ ብር 8,505,818.25 እንዲሁም ቦታቸውን ሊነጠቁ የሚገባ ከ4 እስከ 6 ዓመት የሆናቸው ደንበኞች ብዛት 121 ሲሆን ያልተሰበሰበ ወዝፍ ሂሳብ ብር 3,150,091.62 በድምሩ 11,655,909.87 በጽ/ቤቱ ውዝፍ የሊዝ ተሰብሳቢ ሂሳብ ተገኝቷል።

መ. በደብረ ታቦር ከተማ አስተዳደር ከተማ ልማት ኮን/ አገልግሎት ጽ/ቤት

8.4. ከ2006-2010 ባሉ 5 በጀት ዓመታት በከተማ አስተዳደር ገቢዎች ጽ/ቤት ላይ ዓመታዊ የሊዝ ክፍያ ያልከፈሉት የፅሁፍ ማስጠንቀቂያ በየደረጃው ሊሰጣቸው የሚገባ ከ1 እስከ 3 ዓመት የሆናቸው ደንበኞች ብዛት 1114 እና ያልተሰበሰበ ወዝፍ ሂሳብ ብር 2,557,225.547 እንዲሁም ቦታቸውን ሊነጠቁ የሚገባ ከ4-6 ዓመት የሆናቸው ደንበኞች ብዛት 11 ሲሆን ያልተሰበሰበ ወዝፍ ሂሳብ ብር 130,469.05 በድምሩ 2,687,694.597 በጽ/ቤቱ ውዝፍ የሊዝ ተሰብሳቢ ሂሳብ የተገኘ ሲሆን በአጠቃላይ በ4ቱ ከተማ አስተዳደሮች ብር 135,970,029.757 ውዝፍ የሊዝ ተሰብሳቢ ሂሳብ ተገኝቷል።

9. በባህር ዳር ከተማ አስተዳደር በጨረታና በምደባ ሊዝ ከተላለፉት ላይ የቦታ ስፋት ተጨምሮ የተሰጣቸው ደንበኞችን በተመለከተ፤

9.1. በ2005 በጀት ዓመት ለአንድ ደንበኛ በህዳር 11 ክፍለ ከተማ የቦታ ኮድ H11R29 የቦታ ስፋት 250 ካ.ሜ፤ ለካ.ሜ በብር 5,125.10 አሸንፎ ካርታ የተዘጋጀለት 320 ካ.ሜ ተብሎ ሲሆን ይኸው ቦታ በባለሙያ ሲለካ 69.11 ካ.ሜ ቦታ ተጨምሮ በመገኘቱ ይህም ባሽነፈበት ዋጋ ሲሰላ ብር 354,195.66 መንግስትን ያሳጣ መሆኑ።

9.2. በ2006 በጀት ዓመት አንድ ደንበኛ በሽማቦ ክ/ከተማ የቦታ ኮድ SH-06 የቦታ ስፋት 10,000 ለካ.ሜ የተሞላው ዋጋ ብር 1298.00 ተሰቶት የቦታው ስፋት በባለሙያ ሲለካ 2,226.94 ካ.ሜ ተጨማሪ ቦታ ተሰጥቶ በመገኘቱ ይህም ባሽነፈበት ዋጋ ሲሰላ 2,890,568.10 መንግስትን ያሳጣ ሆኖ መገኘቱ።

9.3. በ2010 በጀት ዓመት አንድ ደንበኛ በህዳር 11 ክ/ከተማ የቦታ ኮድ H11C-54 የካ.ሜ ስፋት 3,000 ለካ.ሜ የተሞላው ዋጋ 8,154.99 አሸንፈው የቦታ ስፋቱ በባለሙያ ሲለካ 79.4 ካ.ሜ ተጨማሪ ቦታ ተሰጥቶ በመገኘቱ ይህም ባሽነፈበት ዋጋ ሲሰላ ብር 647,506.20 መንግስትን ያሳጣ መሆኑ።

9.4. በ2010 በጀት ዓመት ለአንድ የገበያ ማዕከል አ/ማ በህዳር 11 የቦታ ኮድ H11C-53 የቦታ ስፋት 3000 ለካ.ሜ የተሞላው ዋጋ 6321.00 አሸንፈው የቦታ ስፋት በምህንዲስና ባለሙያ ሲለካ 9.58 ካ.ሜ ተጨማሪ ቦታ በመሰጠቱ ይህም ባሽነፋበት ዋጋ ሲሰላ ብር 60,555.18 መንግስትን ያሳጣ መሆኑ።

9.5. በ2009 በጀት ዓመት አንድ ደንበኛ የቦታ ኮድ 611 የቦታ ስፋት 3616 ለካ.ሜ የተሞላው ዋጋ ብር 294.00 በምደባ ተሰጧቸው የቦታው ስፋት በባለሙያ ሲለካ 1038.87 ካ.ሜ ቦታ ተጨማሪ በመሰጠቱ ይህም ባሽነፋብት ዋጋ ሲሰላ ብር 305,427.78 መንግስትን ያሳጣ መሆኑ፤

9.6. በድምሩ ብር 4,258,252.92 የሊዝ ዋጋ ያልተከፈለበት በጨረታ ካሸነፈበት ወይም በምደባ ከተሰጧቸው መጠን በላይ ቦታ ወስደው እየተጠቀሙበት ተገኝተዋል። በነዚህ ክላይ በተዘረዘሩት ሁኔታች ምክንያት በተጠቀሱት ከተሞች የሊዝ ገቢው በአግባቡና በወቅቱ አለመሰብሰብና የመንግስት መሬትም እየባከነ ይገኛል። በዚህም የከተማውን የመሰረተ ልማት፣ የመልካም አስተዳደር ጥያቄዎች እንዳይፈቱ አድርጓል። በሪፖርቱ ላይ ከየከተሞቹ ጋር በመሆን የማስተካከያ የእርምጃ እርምጃ በመውሰድ ላይ መሆኑን ቢሮው ምላሽ እየሰጠ ይገኛል።

የተከበራችሁ የም/ቤት አባላት!

ጥሪ የተደረገላችሁ እንግዶች!

ክቡራትና ክቡራን!

II. የአማራ ክልል ቤቶች ልማት ድርጅት የቤቶች አስተዳደርና ህንፃ ግንባታን በተመለከተ፤

10. ድርጅቱ ከአከራያቸው የመኖሪያና የንግድ ቤቶች ወርሃዊ ኪራይና የሽያጭ ገቢ በአግባቡ እየሰበሰበ መሆኑን በተመለከተ፡-

በድርጅቱ የጎንደር ቅርንጫፍ ጽ/ቤት፤

10.1. የድርጅቱን ቤት ተከራይተው የሚኖሩ በቁጥር 94 የሚሆኑ ተከራይ ግለሰቦችና እና ድርጅቶች ከ2ወር እስከ 17 ዓመት የሚደረስ ወርሃዊ የቤት ኪራይ ውዝፍ ክፍያ በድምሩ ብር 1,593,481.85 በወቅቱ ድርጅቱ መሰብሰብ ሲገባው ይህ ኦዲት በቅርንጫፍ ጽ/ቤቱ እስከተጠናቀቀበት 30/09/2011 ዓ.ም ድረስ ሳይሰበሰብ የተገኘ መሆኑ፤

10.2. የጎንደር ቅ/ጽ/ቤት በቀበሌ 02 የሚገኘውን መኖሪያ ቤት በ2009 ዓ.ም ለ22 ግለሰቦች ሲሸጥ የካሬ ሜትር ልዩነት በመፈጠሩ የገዙት ደንበኞች እንዲከፍሉ በደብዳቤ ድርጅቱ ያሳወቃቸው ቢሆንም የኦዲቱ ስራ እስከተጠናቀቀበት 30/09/2011 ዓ.ም ድረስ ብር 2,420,517.40 ድርጅቱ ከገዙት ደንበኞች መሰብሰብ ሲገባው ሳይሰበሰብ የተገኘ መሆኑ፤

ደሴ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት

10.3. የደሴ ቤቶች ልማት ድርጅት ቅርንጫፍ ጽ/ቤት በኮምፖሊቻ ከተማ ቀበሌ 03 የቤት ቁጥር 062 የሆነውን ጅ+4 ኦዲስ ህንፃ እስከ ጥር 30/2011 ዓ.ም ድረስ ያለውን የ13 ወር ኪራይ ብር 5,683,065.05፤ ሻትን ብር 852,459.75 እና ቅጣት 10% ብር 568,306.50 በድምሩ ብር 7,103,831.30 መሰብሰብ ሲገባው እስከ ኦዲቱ ማጠናቀቂያ 24/05/2011 ዓ.ም ድረስ ሳይሰበሰብ የተገኘ መሆኑ፤

10.4. በደሴ ቅ/ጽ/ቤት የድርጅቱን ቤት ተከራይተው የሚኖሩ በቁጥር 17 የሚሆኑ ደንበኞች ከ2ወር እስከ 28 ወር የሚደረስ ወርሃዊ የቤት ኪራይ ክፍያ በድምሩ ብር 297,896.73 በወቅቱ ድርጅቱ መሰብሰብ ሲገባው ይህ ኦዲት በቅርንጫፍ ጽ/ቤቱ እስከተጠናቀቀበት 30/05/2011 ዓ.ም ሳይሰበሰብ ተገኝቷል፡፡

10.5. ሁኔታውም ድርጅቱ በየወሩ የሚሰበሰበውን የተለያዩ ገቢዎችን ሙሉ በሙሉ የማይሰበሰብ ከሆነ በዕቅዱ ላይ እና በሚሰራው የስራ እንቅስቃሴ ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ የሚያሳድር መሆኑ፤ የዋስትና መያዣ መጀመሪያ ላይ ቤቱን ሲከራዩ የ2 ወሩን የኪራይ መጠን ካላሲያዙ በተከራዩት ቤትም

ሆነ ንብረት ላይ ጉዳት ቢደርስበት ለአፈፃፀም የሚያስችግር መሆኑ እና አገልግሎት አሰጣጥ ላይ ቅሬታ እንዲፈጥር የሚያደርግ መሆኑ፤

11. ድርጅቱ የሚያስገነባቸውና የሚገነባቸው ግንባታዎች በተያዘላቸው የግንባታ ውል፣ጊዜ፣ ወጪና ጥራት አለመጠናቀቃቸውን በተመለከተ፡-

11.1. በደሴ ከተማ እቴጌ መንን ት/ቤት አካባቢ ድርጅቱ ለሚያስገነባው G+9 ግንባታ አሸናፊው ድርጅት በገባው ውለታ መሰረት ቅናሽ /Rebate/ 3% በማለት የተወዳደረ ቢሆንም በየክፍያ ዙሩ ከሚቀርበው የክፍያ የምስክር ወረቀት ላይ 3% እየተቀነሰ ለተቋራጩ ክፍያ መፈፀም ሲገባው ይህ ሳይሆን በመቅረቱ የመጀመሪያ ዙር ክፍያ ከቫት በፊት ብር 8,205,925.62፣ የ2ኛ ዙር ብር 5,217,076.34 ፣ የ3ኛ ዙር እና የ4ኛ ዙር ክፍያ ብር 8,962,866.20 በድምሩ ብር 22,385,868.16 ለአልማኮን ስራ ተቋራጭ ወደ ተከፈተው የባንክ ቁጥር 2012111004774011 በባንክ ዝውውር ክፍያ ሲፈፀም (22,385,868.16*3%) ብር 671,576.05 አስቀድሞ የሰጠው ቅናሽ ሳይቀነስ ክፍያ ተፈፅሞ የተገኘ መሆኑ፡፡

11.2. በደሴ ከተማ እቴጌ መንን ት/ቤት አካባቢ ለሚገነባው G+9 ህንፃ ተቋራጭ የ5ኛ ዙር ክፍያ ሰነድ ተሰርቶ እስከሚቀርብ ድረስ በሚል በቀን 25/02/2009 ዓ.ም በቀድሞው የድርጅቱ ሃላፊ በተሰጠ ትዕዛዝ ካለምንም የክፍያ ሰነድና ማስረጃ ብር 2,000,000.00 በባንክ ዝውውር ክፍያ የተፈፀመ መሆኑ፤

11.3. በደሴ ከተማ እቴጌ መንን ት/ቤት አካባቢ ለሚገነባው G+9 ህንፃ ተቋራጭ ጋር ከቀን 13/03/2007 ዓ.ም ጀምሮ በሃያ ወራት ውስጥ ስራውን አጠናቆ ሊያስረክብ በብር 57,362,719.23 ውል የተያዘ ቢሆንም እስከ 4ኛ ዙር ክፍያ ድረስ ቫትን ጨምሮ በድምሩ ብር 25,743,748.38 እና ከ5ኛ ዙር ክፍያ ታሳቢ የሚሆን በሚል ብር 2,000,000.00 በድምሩ ብር 27,743,748.38 ለተቋራጩ ተከፍሎ እያለ ለኮንትራክተሩ ማስጠንቀቂያ በመስጠት መፍትሔ የማይገኝ ከሆነ ወደ ፍ/ቤት ጉዳዩን መውሰድ ሲገባ ግንባታው ሳይጠናቅቅ በስራ አስኪያጁ ትዕዛዝ ስራው እንዲቋረጥ መደረጉ፤

11.4. በደሴ ከተማ እቴጌ መንን ት/ቤት አካባቢ ለሚገነባው G+9 ህንፃ ተቋራጭ ጋር በቀን 13/03/2007 ዓ.ም በተደረገው የውል ስምምነት መሰረት የውሉን 20% ብር 11,472,543.85 ቅድሚያ ክፍያ በባንክ ዝውውር የተከፈለው ሲሆን እስከ 4ኛ ዙር ክፍያ ድረስ በድምሩ ብር 4,477,173.62 ከወሰደው ቅድሚያ ክፍያ በስራ የተመለሰ እና አጠቃላይ ግንባታውን አቋርጦ ለድርጅቱ ያስረክበ መሆኑ እየታወቀ እና አስቀድሞ ከወሰደው ቅድሚያ ክፍያ ያልሰራበት ሂሳብ ለድርጅቱ መመለስ የነበረበት ቢሆንም በልዩነት ብር 6,995,370.23 የቅድሚያ ክፍያ ሳይመለስና በኮንትራክተሩ ላይ እርምጃ ሳይወሰድ ግንባታው ተቋርጦ የቀረ መሆኑ፤

11.5. በደሴ ከተማ እቴጌ መንን ት/ቤት አካባቢ በሚገነባው G+9 ህንፃ ተቋራጭ ጋር በአማካሪ ድርጅቶች ወይም ባለሙያዎች የት ቦታ ላይ መሰራት እንዳለበት ጥናት ሳይደረግ በቁጥር

ቤልድ/ሥ-769/07 በቀን 25/09/2007 ዓ.ም ተጨማሪ ውል በመያዝ ከህንፃው ጀርባ 1 ሜትር ከ20 ሳ.ሜ ርቀት የድጋፍ ግንብ ለማሰራት በሚል ብር 1,148,874.91 ክፍያ የተፈፀመ ሲሆን፤

11.6. የተሰራው የድጋፍ ግንብ በአማካሪ ድርጅቶች ጥናት ተደርጎ ስራው ሙሉ በሙሉ ችግር ስላለበት እና ዋናውን ህንፃ ወድቆ ሊጎዳው በመሆኑ የተሰራው የድጋፍ ግንብ በባለሙያዎች ግምት መሰረት እስከ ብር 500,000.00 ድረስ የድጋፍ ግንቡን ለማፍረስ ወጪ የሚጠይቅና ግንባታው ስህተት ያለበት መሆኑ በባለሙያዎች በጽሁፍ ተገልጿል። እያለ በኮንትራክተሩ ወጪ ማስፈረስና ማስተካከል እንዲሁም ይህን ትዕዛዝ የሰጠው /ውል የገባው/ አካል ተጠያቂ ማድረግ እየተገባ ኮንትራክተሩንም ሆነ ሌላ አካል ተጠያቂ ሳይደረግ ድርጅቱ ለብር 1,648,874.91 ተጨማሪ ወጭ መዳረጉ፤

11.7. ድርጅቱ በደሴ ከተማ ለሚገነባው G+4 ህንፃ ተቋራጭ አጠቃላይ የውሉን ብር 23,594,575.49 ላይ 20% ብር 4,718,915.098 ቅድሚያ ክፍያ በባንክ ዝውውር የተከፈለው ሲሆን እስከ 4ኛ ዙር ክፍያ ድረስ በድምሩ ብር 3,170,632.90 ከወሰደው ቅድሚያ ክፍያ ላይ በስራ የተመለሰ እና አጠቃላይ ግንባታውን አቋርጦ በቀን 30/12/2009 ዓ.ም ለድርጅቱ ያስረከበ መሆኑ እየታወቀ አስቀድሞ ከተከፈለው ቅድሚያ ክፍያ ያልመለሰው/ያልሰራበት/ ለደርጅቱ መመለስ የነበረበት ቢሆንም በልዩነት ብር 1,737,824.76 የቅድሚያ ክፍያ ሳይቀነስ /ሳይመለስ ስራውን ባለበት አቋርጦ ለድርጅቱ 30/12/2009 ዓ.ም አስረክቦ ቢወጣም በድርጅቱ በኩል ክትትል ተደርጎ እንዲመለስ ያልተደረገ መሆኑ፤

11.8. ድርጅቱ በደሴ ከተማ ለሚገነባው ጅ+4 ህንፃ ተቋራጭ ጋር በቀን 16/05/2006 ዓ.ም ጀምሮ እስከ 18/06/2007 ዓ.ም ድረስ ስራውን አጠናቆ ለማስረከብ በብር 23,594,575.49 ውል የተያዘ ቢሆንም እስከ 4ኛ ዙር ክፍያ ድረስ ሻትን ጨምሮ በድምሩ ብር 18,334,639.21 ተከፍሎ እያለ ለኮንትራክተሩ ማስጠንቀቂያ በመስጠት መፍትሔ የማይገኝ ከሆነ ወደ ፍ/ቤት ጉዳዩን መውሰድ ሲገባ ግንባታው ሳይጠናቅቅ በስራ-አስኪያጁ ትዕዛዝ ስራው እንዲቋረጥ መደረጉ፤

11.9. ድርጅቱ በባህር ዳር ከተማ ቀበሌ 15 ለሚገነባው G+7 ህንፃ አጠቃላይ በብር 52,422,821.01 ኮንትራክተሩ ጨረታውን ያሸነፈ ሲሆን የውሉን 20% ብር 10,484,564.20 ቅድሚያ ክፍያ በተቋራጩ የባንክ ቁጥር 703C01003188 በባንክ ዝውውር ክፍያ የተከፈለው ሲሆን የመጀመሪያ ዙር ክፍያ ብር 9,204,067.07 በባንክ ዝውውር ሲከፈለው ብር 1,840,813.41 ከወሰደው ቅድሚያ ክፍያ ላይ የተቀነሰ ሲሆን የመጀመሪያ ዙር ክፍያ እንደጠየቀ ግንባታውን አቋርጦ ለድርጅቱ ያስረከበ መሆኑ እየታወቀ እና ከወሰደው ቅድሚያ ክፍያ የወሰደውን ለደርጅቱ መመለስ የነበረበት ቢሆንም በልዩነት ብር 8,643,750.79 የቅድሚያ ክፍያ ሳይቀነስ በቁጥር ቤልድ/ሥ-

226/08 በቀን 09/03/2008 ዓ.ም የድርጅቱ ሃላፊ በነበሩት በተፃፈ ደብዳቤ መሰረት በቀን 13/03/2008 ዓ.ም ስራውን ያስረከበ መሆኑ፤

11.10. ሁኔታው ድርጅቱ በወቅቱ ማግኘት ያለበትን ገቢ እና ጥቅም ያሳጣ መሆኑ፤ የደሴ G+4 እና G+9 ህንፃዎች ያለበቁ ምክንያት ስራው በመቋረጣቸው በባለሙያ በተጠናው መሰረት ቀሪ ያልተሰሩ ስራዎችን ለማጠናቀቅ ከብር 42,121,092.87 በላይ ድርጅቱን ለተጨማሪ ወጪና ኪሳራ የዳረገው መሆኑ እንዲሁም ባህርዳር ቀበሌ 15 የሚገነባው G+7 ህንፃ ተቋራጭ ግንባታውን ጀምሮ የመጀመሪያ ዙር ክፍያ እንደተከፈለው ግንባታውን በማቋረጡ ድርጅቱን ለተጨማሪ ወጪና ኪሳራ የዳረገው መሆኑ፤

11.11. የደሴ G+9 ህንፃ የድጋፍ ግንብ ስራው በጥናት በተረጋገጠው መሰረት የድጋፍ ግንቡ ተገቢ ያልሆነና አደጋ የሚያደርስ በመሆኑ በአዲስ ለተሰራበትና ለማስፈረሻ ተጨማሪ ወጪ ያስወጣው መሆኑና ለኪሳራ የዳረገው መሆኑ፤ በተጨማሪም ግንባታው የተጀመረው በ50/50 ቀመር በመሆኑ በደንበኞች ላይ ከፍተኛ የሆነ ቅሬታ እና የመልካም አስተዳደር ችግር እንዲፈጠር ያደረገ በመሆኑ በፍትህ አካላት በኩል ተገቢው እርምጃ እንዲወሰድ በሪፖርታችን አሳስበናል።፤

III. በቴክኒክ ሙያና ኢንተርፕራይዞች ልማት ቢሮ የስራ እድል ፈጠራ ዉጤታማነት፣ የኮሌጆች ግንባታና ግብዓት አቅርቦት እና የሼድ ግንባታን የተመለከተ፤

12. ቢሮው ቅድመ ብድር ቁጠባ በራሳቸው ወይም በወላጆቻቸው ድጋፍ መቆጠብ ላልቻሉ ስራ ፈላጊዎች የካፒታል መፍጠሪያ የስራ እድል እንዲፈጠሩላቸው ሊያደርግ እንደሚገባ የኢንተርፕራይዞች ምስረታና ስራ እድል ፈጠራ የመሰረታዊ አመራር ለውጥ /የBPR/ ጥናት 2008 ዓ.ም ገጽ 15፤ 3.2 ተ.ቁ 14 ይገልጻል።፤ ይሁን እንጅ ተግባራዊ መሆኑን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ፡-

በክልል ደረጃ

12.1. በክልሉ በአብዛኞቹ ዞኖችና ከተሞች ቢሮው ከተቋቋመ ጀምሮ ይህ ኦዲት እስከተጠናቀቀበት 30/9/2011 ዓ.ም ድረስ በካፒታል መፍጠሪያ (ጥሪት ማፍሪያ) የስራ ዘርፎች የተሰማሩ ኢንተርፕራይዞች በሚሰማሩበት የስራ ዘርፍ በዉል ዘመናቸው መሰረት የቆይታ ጊዜያቸውን ያጠናቀቁ ኢንተርፕራይዞች /ማህበራት/ ቢኖሩም የስራ ዘርፉን ያልተነጠቁ መሆኑና ለሌሎች የመቆጠብ አቅም ለሌላቸው ስራ ፈላጊዎች የማይተላለፍ መሆኑ፤

12.2. በጎንደር ከተማ አስተዳደር ከ2008 በጀት ዓመት ጀምሮ ለኦዲት አስከተደረሰበት ቀን 10/4/2011 ዓ.ም ድረስ በካፒታል መፍጠሪያ /ጥሪት ማፍሪያ/ የስራ ዘርፎች የተሰማሩ ኢንተርፕራይዞች በሚሰማሩበት የስራ ዘርፍ በዉላቸው መሰረት የቆይታ ጊዜያቸውን ያጠናቀቁ 16

ኢንተርፕራይዞች /ማህበራት/ ቢኖሩም የስራ ዘርፉን ያልተነጠቁ መሆኑና ለሌሎች የመቆጠብ አቅም ለሌላቸው ስራ ፈላጊዎች ሳይተላለፍ መገኘቱ፤

12.3. በማዕከላዊ ጎንደር ዞን ቅድመ ብድር ቁጠባ መቆጠብ ያልቻሉ ስራ ፈላጊዎችን በካፒታል መፍጠሪያ/ ጥሪት ማፍሪያ/የስራ ዘርፎች ወል እየያዙ እንዲሰማሩ ቢደረግም በወሉ መሰረት የቆይታ ጊዜያቸውን ሲያጠናቅቁ የያዙትን የስራ ዘርፍ እንዲለቁ በማድረግ ለሌሎች ስራ ፈላጊዎች እንዲተላለፍ እየተደረገ አለመሆኑና በስራ ዘርፉ የተሰማሩ ስራ ፈላጊዎች ወል የያዙበት መረጃ በዞን ደረጃ የሌለ መሆኑ፤

12.4. በእንጅባራ ከተማ አስተዳደር ከ2008-2011 ግማሽ በጀት ዓመት ድረስ በካፒታል መፍጠሪያ የስራ ዘርፎች ኮበል ማንጠፍና ማምረት ወጭ በሌሎቹ (የደንና ደን ወጤቶች ጥበቃ፣ የጫኝና አወራጅ አገልግሎት፣ የፓርኪንግ አገልግሎት፣ የሌሊት መኪና ጥበቃ አገልግሎት፣የባጃጅ ተራ አገልግሎት ማስከበር፣ የመኪና እጥበት አገልግሎት፣ የከተማ ጽዳት አገልግሎት፣ በመንግስት ተቋማት የመዝናኛ አገልግሎት እንዲሁም በመንገድ ዳር እና አካፋይ ሳር ተከላ አገልግሎት) ሃብቱ እያለና ስራ ፈላጊዎችን ስራ ላይ ማሰማራት እየተቻለ ኢንተርፕራይዞችን ወደ ስራ ማስገባት ያልቻሉ መሆኑ፤

12.5. ሁኔታው የመነሻ ካፒታል ለመበደር የሚያስፈልጋቸውን የቅድመ ብድር ቁጠባ ለመቆጠብ አቅም ለሌላቸው ስራ ፈላጊዎች በተለይም ለዩኒቨርሲቲ፣ ቴክኒክና ሙያ ምሩቃንና ሌሎች ስራ ፈላጊዎች ጉልበታቸውን ተጠቅመው ገቢ በሚያስገኙ የጥሪት ማፍሪያ የስራ መስኮች በማስገባት በተቀመጠው የቆይታ የጊዜ ገደብ እንዲቆጥቡ በማድረግ ወደ ቋሚ የስራ መስኮች (የዕድገት ተኮር ዘርፎች) ለማሸጋገር እየተሰራ አይደለም፡፡

12.6. በሌላ በኩል በዘርፉ የተሰማሩ ስራ ፈላጊዎችን በስራው ላይ በሚቆዩበት የወል ዘመን ቁጠባ እንዲቆጥቡ በማድረግ እንደ ቅድመ ብድር ቁጠባነት እንዲረዳቸው የማይደረግ መሆኑና ወስን የሆነውን ሃብት ለሌሎች ቅድመ ብድር ቁጠባ መቆጠብ ላልቻሉ ስራ ፈላጊዎች የስራ እድል አማራጭ እንዳይኖራቸው አድርጓል፡፡

13. ለወጣቶች የስራ እድል መፍጠሪያ የመጣው ተዘዋዋሪ ብድር በተመለከተ፤

13.1. ለወጣቶች የስራ እድል መፍጠሪያ የመጣው ተዘዋዋሪ ብድር ለወጣቶቹ ሊሰራጭና ለተፈለገው ዓላማ እንዲወልድ ክትትልና ቁጥጥር ሊያደርግ እንደሚገባ በክልሉ የወጣው የተዘዋዋሪ ብድር አጠቃቀም መመሪያ 2009 እና 2010 ዓ.ም ይገልጻል፡፡ ይሁን እንጂ ተግባራዊ መሆኑ ኦዲት ሲደረግ፡-

13.2. በጎንደር ከተማ አስተዳደር በ2009 እና በ2010 በጀት ዓመት በ148 ኢንተርፕራይዞች ስር የተደራጁ 773 ስራ ፈላጊ ወጣቶች ብር 84,001,176 ብድር የወሰዱ ሲሆን ከነዚህ ወስጥ 24 ኢንተርፕራይዞች ገንዘቡን ከወሰዱ በኋላ በጠየቁበት የስራ ዘርፍ በስራ ላይ ተሰማርተው የማይገኙ መሆኑና አንድ ኢንተርፕራይዝ ደግሞ ብር 900,000.00 ተበድሮ ሙሉ በሙሉ ቤት ገዝቶበት የተገኘ መሆኑ፤

ማዕከላዊ ጎንደር ዞን

13.3. በማዕከላዊ ጎንደር ዞን በ2009 እና በ2010 በጀት ዓመት በ2147 ኢንተርፕራይዞች ስር የተደራጁ 8,897 ስራ ፈላጊ ወጣቶች ብር 267,968,326.80 ብድር የወሰዱ ሲሆን ከነዚህ ውስጥ 19 ኢንተርፕራይዞች ብር 3,382,457.00 ገንዘቡን ከወሰዱ በኋላ ብድሩን ከጠየቁበት የስራ ዘርፍ ውጭ በስራ ላይ ተሰማርተው መገኘታቸውና 5 ኢንተርፕራይዞች ደግሞ ብድሩን ቢወስዱም ወደ ስራ ያልገበቡ መሆኑ፤

እንጅባራ ከተማ አስተዳደር

13.4. በ2009 እና 2010 በጀት ዓመት የተዘዋዋሪ ብድር ለስራ ፈላጊዎች በሚሰጥበት ጊዜ ትክክለኛውን የመመልመያ መስፈርት ጠብቆ ያለመመልመልና ስራ ፈላጊ ላልሆኑ ወጣቶች ብድር የተሰጣቸው መሆኑን ምላሽ የሰጡ መሆኑ፤

13.5. በእንጅባራ ከተማ አስተዳደር በ2009 በጀት ዓመት በተዘዋዋሪ ብድር ለምትኩ ግዛትና ጓደኞቻቸው ብር 270,783.00 ለብሎኬት ማምረት የስራ ዘርፍ ብድር ቢወስዱም ገንዘቡን ከወሰዱ በኋላ በስራ ዘርፉ ላይ የማይገኙ መሆኑና የት እንዳሉም የማይታወቅ መሆኑ ፤

13.6. ሁኔታው ስራ ፈላጊ ኢንተርፕራይዞችና ግለሰቦች መጀመሪያ ላይ ካቀረቡት አዋጭ የቢዝነስ እቅድ ውጭ ያልተጠናና አዋጭነቱ ባልተረጋገጠ የስራ ዘርፍ ላይ እንዲሰማሩ በማድረግ ለኪሳራ እንዲዳረጉና የወሰዱትንም ብድር እንዳይከፍሉ እየዳረገ ያለ ተግባር ሆኗል። ስራ ፈላጊ ኢንተርፕራይዞችና ግለሰቦች የወሰዱትን ብድር ባለመመለሳቸው ብድሩን በሚወስዱባቸው ከተሞች ላይ የብድር ወዝፍ እንዲፈጠር በማድረግ ለከተማዎቹ ለተለያዩ የልማት አገልግሎት እንዲወልድ ከሚመደብ በጀት ላይ ወዝፉ እንዲከፈል ስለሚደረግ ከተሞቹን የተለያዩ የልማት አገልግሎቶች ተጠቃሚ እንዳይሆኑ ያደርጋል።

14. ለስራ እድል ፈጠራ የሚገነቡ ሽዶች ለስራ ፈላጊዎች (ኢንተርፕራይዞች) ስለማስተላለፍ፤

በስራ እድል ፈጠራ የሚሰጡ በመንግስት የተገነቡ ሽዶች ለስራ ፈላጊዎች (ኢንተርፕራይዞች) ሲተላለፉ ወል እየተያዘና በዉሉ መሰረት የቆይታ ጊዜያቸውን ሲያጠናቅቁ እንዲመልሱ በማድረግ ለሌሎች ስራ ፈላጊዎች እንዲተላለፉ በማድረግ ለታለመለት ዓላማ እንዲወሉ ሊደረግ እንደሚገባ በፌደራል የከተሞች የስራ እድል ፈጠራና ምግብ ዋስትና ኤጀንሲ የመስሪያና መሸጫ ሼድና የገበያ ማዕከላት የቦታ ዝግጅት፣ ዲዛይን፣ ግንባታ እና አስተዳዳር መመሪያ ላይ ይገልጻል። ይሁን እንጅ ተግባራዊ መሆኑን ኦዲት ሲደረግ ፡-

ሀ. በክልል ቢሮ ደረጃ፤

14.1. የክልሉ ቴ/መ/አ/ል/ቢሮ በ2006 ዓ.ም በክልሉ ወስጥ በሚገኙ 13 ከተሞች ለስራ ፈላጊዎች የመስሪያ ቦታ እንዲሆን ታስቦ 26 ሼዶችና 13 የመጻፍቻ ቤቶች በድምሩ 39 ፕሮጀክቶችን በተመሳሳይ ዲዛይንና ፕላን ሲያስገነባ የሚከተሉት ችግሮች ተስተዋለዋል፡-

14.2. በ13ቱ ከተሞች የተካሄዱት 39 ፕሮጀክቶች ሲገነቡ ምንም አይነት ጨረታ ሳይወጣ በቀጥታ የአማራ ቤቶችና ኮንስትራክሽን ኤጀንሲ አማካሪ (ተቆጣጣሪ መሃንዲስ) እና ግንባታውን ገንቢ (ኮንትራክተር) ሆኖ እንዲገነባ በብር 142,105,792.02 የዉል ስምምነት ተወስዶ ግንባታው የተገነባ መሆኑ፤

14.3. በግዥ መመሪያ ቁጥር 1/2003 በተቀመጠው አግባብ መሰረት የቅድመ ክፍያ የግንባታው የዉሉን 30% ከሚከፈለው ክፍያ ዉጭ ያሉት ሌሎች ክፍያዎች የሚከፈሉት የስራ ልኬታ ስፍር /payment certificate/ እየቀረበና እየተገመገመ እንደሆነ ቢገልጽም የ2ኛው ዙር ክፍያ ብር 36,394,353.41 ለአማራ ቤቶችና ኮንስትራክሽን ኤጀንሲ የተከፈለው ግን ምንም አይነት የስራ ልኬታ ስፍር /payment certificate/ ሳይቀርብ የተከናወነ መሆኑ፤

14.4. በክልሉ በ13 ከተሞች ለ39 ፕሮጀክቶች የተከፈለው ክፍያ ያልተጋነነ ስለመሆኑ ለማረጋገጥ ከተገነቡት ሼዶችና ሽንት ቤቶች ወስጥ በናሙና በዳንግላና በእንጅባራ ከተሞች የተገነቡትን በመምረጥ በአብዛኛው ከተማ ልማት፣ቤቶችና ኮንስትራክሽን ቢሮ ባለሙያዎች (መሃንዲሶች) ግንባታዎቹ በተገነቡበት ወቅት (ዓመት) በነበረው የዋጋ መጠን መሰረት ዋጋውን እንዲያወጡ /እንዲገምቱት/ ሲደረግ፡-

➤ በዳንግላ ከተማ የተገነቡት 2 ሼዶችና 1 ሽንት ቤት ቀደም ሲል የወጣላቸው ዋጋና ክፍያ የተፈጸመባቸው ብር 9,939,260.98 ሲሆን አሁን በኦዲቱ ወቅት በክልሉ ከተማ ልማት ቤቶችና ኮንስትራክሽን መሃንዲሶች የተገመተው ዋጋ ደግሞ ብር 8,383,952.46 መሆኑና ልዩነት ብር 1,555,308.47 በብልጫ /ተጋኖ/ የተከፈለ መሆኑ፤

➤ በእንጅባራ ከተማ የተገነቡት 2 ሼዶችና 1 ሽንት ቤት ቀደም ሲል የወጣላቸው ዋጋና ክፍያ የተፈጸመባቸው ብር 9,695,394.99 ሲሆን አሁን በኦዲቱ ወቅት በክልሉ ከተማ ልማት ቤቶችና ኮንስትራክሽን መሃንዲሶች የተገመተው ዋጋ ደግሞ ብር 8,488,327.74 መሆኑና ልዩነት ብር 1,207,067.24 በብልጫ /ተጋኖ/ የተከፈለ መሆኑ ፤

➤ በሁለቱ ከተሞች በድምሩ ብር 2,762,375.71 የተጋነነ ክፍያ ተከፍሎ የተገኘ በመሆኑ በቀሪዎች ፕሮጀክቶች ላይ በገለልተኛ ባለሙያዎች/መሃንዲሶች/ የዋጋ ግምቱ በስፋት ቢሰራ በተመሳሳይ ሁኔታ የተጋነነ የዋጋ ልዩነት ሊኖር የሚችል መሆኑ ታምኖበታል።

14.5. ሁሉም (39) ግንባታዎች በ2006 ዓ.ም ተጠናቀዉ ከ2007 ዓ.ም ጀምሮ ለአገልግሎት ዝግጁ የሆኑና የተወሰኑት ደግሞ አገልግሎት እየሰጡ ቢሆንም ግንባታውን ያካሄደዉ የክልሉ ቤቶችና ኮንስትራክሽን ኤጀንሲ እና የክልሉ ቴክኒክ ሙያና ኢንተርፕራይዞች ልማት ቢሮ በህጋዊ መንገድ (በሰነድ ማስረጃ)ርክክብ ሳያካሂዱ የክልሉ ቴክኒክ ሙያና ኢንተርፕራይዞች ልማት ቢሮ በጊዜያዊነት ግንባታዎቹን ተረክቦ አገልግሎት ላይ ያዋለ መሆኑ፤

14.6. በዳንግላ ከተማ በ2006 በጀት ዓመት ለስራ ፈላጊዎች የመስሪያ ቦታ እንዲሆን ታስቦ በብር 9,939,260.89 በክልሉ ቴ/ሙ/ኢ/ል/ቢሮ አማካኝነት የተገነባዉ የክላስተር ሼድ ከ2007 በጀት ዓመት ጀምሮ አገልግሎት ለመስጠት ዝግጁ ቢሆንም ይህ ኦዲት እስከተጠናቀቀበት 30/9/2011 ዓ.ም ድረስ ለ4 ዓመት ከ9 ወር በላይ ያለአገልግሎት ተዘግቶ የሚገኝ መሆኑ፤

14.7. በ2006 ዓ.ም በሰቆጣ ከተማ ለስራ ፈላጊ ዜጎች የስራ እድል መፍጠሪያ እንዲሆን ታስቦ በክልሉ ቴክኒክ ሙያና ኢንተርፕራይዞች ልማት ቢሮ በኩል በብር 10,077,304.23 የተገነባዉ ሼድ ለአንድ ባለሀብት ለቋንጣ ማድረቂያ አገልግሎት እንዲወልድ በኢንዱስትሪና ኢንቨስትመንት ቢሮ በኩል የተሰጠ መሆኑና ኦዲቱ አስከተጠናቀቀበት ጊዜ 30/9/2011 ዓ.ም ድረስ ባለሀብቷ እየተገለገለችበት የሚገኝ መሆኑ፤

ለ. ጎንደር ከተማ አስተዳደር

14.8. በማዕከላዊ ጎንደር ዞን ወስጥ አልፎ አልፎ በመንግስት የተገነቡ ሼዶች ለስራ ፈላጊዎች ወል እየተያዘ ከተሰጣቸዉ በኋላ በወሉ መሰረት የቆይታ ጊዜያቸዉ ሲጠናቀቅ እንዲመልሱ በማድረግ ለሌሎች ስራ ፈላጊዎች የማይተላለፍ መሆኑ፤

ሐ. እንጅባራ ከተማ አስተዳደር

14.9. በእንጅባራ ከተማ አስተዳደር በ2010 በጀት ዓመት በ01 ማዕከል ስር በብር 385,353.17 ካስገነባው ለስራ ፈላጊዎች ያስተላለፋቸዉ 5 የስራ እድል መፍጠሪ ሼዶች ለኦዲት እስከተደረሰበት ቀን 2/8/2011 ዓ.ም ያለአገልግሎት 1 ዓመት ከ6 ወር በላይ የተቀመጡ መሆኑና ለሌሎች ስራ ፈላጊዎች እንዲተላለፉ ያልተደረገ መሆኑ።

- 14.10. በእንጅባራ ከተማ አስተዳደር እስከ 2011 ግማሽ በጀት ዓመት ድረስ በከተማው በተለያዩ ቦታዎች ለስራ እድል መፍጠሪያ እንዲሆን የኮንቴነር ማስቀመጫ ቦታ ለስራ ፈላጊ 17 ግለሰቦች ከተሰጣቸው በኋላ ኮንቴነሩን በመሸጥ ለሌሎች ግለሰቦች ያስተላለፉ መሆኑና በስራ እድል መፍጠሪያ አማካኝነት የወሰዱትን ቦታ እንዲያስረክቡና ለሌሎች ስራ ፈላጊ ዜጎች እንዲተላለፍ ያልተደረገ መሆኑ፤
- 14.11. በእንጅባራ ከተማ አስተዳደር በ2010 በጀት ዓመት ለስራ እድል መፍጠሪያ ከገነባቸው 10 ሼዶች ውስጥ 4ቱ ለኦዲት እስከተደረሰበት ቀን 12/7/2011 ዓ.ም ድረስ ለ1 ዓመት ከ7 ወር ያህል አገልግሎት እየሰጡ አለመሆኑ፤
- 14.12. በእንጅባራ ከተማ አስተዳደር በቴክኒክ ሙያና ኢንተርፕራይዞች ልማት ጽ/ቤት ለስራ ፈላጊ ዜጎች ከተገነቡት የስራ እድል መፍጠሪያ ሼዶች ውስጥ 22ቱን ስራ ፈላጊዎች ወስደው ያለአገልግሎት ዘግተው ያስቀመጧቸው መሆኑና 53 ሼዶችን ደግሞ ስራ ፈላጊዎቹ ቢሰጣቸውም ለሌሎች ግለሰቦችና ነጋዴዎች አከራይተው የተገኙ መሆኑና ምንም ዓይነት የማስተካከያ እርምጃ በጽ/ቤቱ በኩል ያልተወሰደባቸው መሆኑ፤
- 14.13. በእንጅባራ ከተማ አስተዳደር በ01 ማዕከል ስር ከሚተዳደሩት 136 በመንግስት ከተገነቡ ሼዶች ውስጥ 135 ሼዶች ከ2001 ዓ.ም ጀምሮ ለስራ ፈላጊዎች የ1 ዓመት ውል እየተያዘ የተሰጣቸው ቢሆንም ለኦዲት እስከተደረሰበት ቀን 14/8/2011 ዓ.ም ድረስ የውል እድሳት ሳያደርጉ በሼዶቹ ውስጥ እየሰሩበት ይገኛሉ፤
- 14.14. ሁኔታው በክልሉ በ13 ከተሞች የተገነቡት 39 ፐሮጀክቶች (26 ሼዶችና 13 ሽንት ቤቶች) ግንባታ በሚፈጸምበት ወቅት በወድድር ሊገኝ የሚችልን አነስተኛ ዋጋ እንዳይገኝ በማድረግ በቀጥታ የግዥ ሂደት የተከናወነ በመሆኑ ለአብነት እንኳን በባለሙያዎች ተሰርተው ከተረጋገጡት የዳንግላና እንጅባራ ግንባታዎች ብር 2,762,397.71 ለተጋነነ ዋጋ ክፍያና ፍትሃዊ የጨረታ ውድድር መርህን የጣሰ ተግባር ሆኖ ተገኝቷል።
- 14.15. በሌላ በኩል በስራ ፈላጊነት የተሰማሩ ኢንተርፕራይዞች ቁጥር እያደገ በመምጣቱና ከአቅም ውስንነት የተነሳ ለሁሉም ኢንተርፕራይዞች የሚያስፈልገውን የማምረቻና መሸጫ ቦታ ሙሉ በሙሉ ለማቅረብ የማይቻል በመሆኑ ያለውን ውስን ሃብትና አቅርቦት ከኢንተርፕራይዞቹ የስራ መስክና ቁጥር አንጻር እንዳይጣጣም አድርጓል። እንዲሁም ለስራ ፈላጊዎች የተገነባው ሼድ እንዲባክንና ተገቢ ላልሆነ ተግባር እየዋለ ሃብቱ ለሁሉም እንዳይዳረስና በቁጠባ እንዳይጠቀሙ አድርጓል።

15. የቴክኒክና ሙያ ኮሌጆች የተበላሹ የማሰልጠኛ መሳሪያዎች በማስጠገን የተሟላ አገልግሎት እንዲሰጡ መደረጉን በተመለከተ፤

15.1. በነባርና አዲስ የቴክኒክና ሙያ ኮሌጆች የተበላሹትን የማሰልጠኛ መሳሪያዎች በማስጠገን የተሟላ አገልግሎት እንዲሰጡ ሊደረግ እንደሚገባ የእድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ ከ 2008-2012 ገጽ 78 እና የተቋማት ግንባታና ግብዓት የመሠረታዊ አሰራር ሂደት (BPR) 2008 ዓ.ም ጥናት ገጽ 10 ላይ ተገልጿል። ይሁን እንጂ ይህ ተግባራዊ መደረጉን አዲት ሲደረግ፤

15.2. በክልሉ ውስጥ በሚገኙ 21 የቴክኒክና ሙያ ኮሌጆች ውስጥ ለተለያዩ የትምህርት ክፍሎች አገልግሎት የሚወሉና ተጠግነው አገልግሎት መስጠት የሚችሉ ብዛታቸው 242 የማሰልጠኛ መሳሪያዎች ከ2005 ዓ.ም ጀምሮ ያለአገልግሎት ተቀምጠው የሚገኙ መሆኑና ከነዚህም ውስጥ 92 የማሰልጠኛ መሳሪያዎቹ በብር 7,881,326.62 የተገዙ መሆኑ፤

ማዕከላዊ ጎንደር ዞን አስተዳደር

15.3. በማዕከላዊ ጎንደር ዞን ውስጥ ካሉት 9 የቴክኒክና ሙያ ማሰልጠኛ ኮሌጆች ውስጥ በሁለቱ (በጓሃላ ከ2006 በጀት ዓመት ጀምሮ እና በአምባጊወርጊስ ከ2008 በጀት ዓመት ጀምሮ) ለአዲት እስከተደረሰበት ቀን 24/4/2011 ዓ.ም ድረስ በተገኘ መረጃ መሰረት 27 ዓይነት የማሰልጠኛ መሳሪያዎች የገጠማና ተከላ ስራዎች (ኢንስታሌሽን) ያልተሟላ በመሆኑ አገልግሎት እየሰጡ አለመሆኑ፤

15.4. በዞኑ ውስጥ ከሚገኙት 9 የቴክኒክና ሙያ ማሰልጠኛ ኮሌጆች ውስጥ በሁለቱ (በጓሃላ እና በአምባጊወርጊስ ከ2008 በጀት ዓመት ጀምሮ) ለአዲት እስከተደረሰበት ቀን 24/4/2011 ዓ.ም ድረስ ብዛታቸው 13 ዓይነት የማሰልጠኛ መሳሪያዎች ተጠግነው አገልግሎት መስጠት እየቻሉ በብልሽት ምክንያት ለ3 ዓመት ከ6 ወር ያህል አገልግሎት የማይሰጡ መሆኑ፤

እንጅባራ ከተማ አስተዳደር

15.5. በእንጅባራ ፖሊ ቴክኒክ ኮሌጅ ተጠግነው አገልግሎት መስጠት የሚችሉ የማሰልጠኛ መሳሪያዎች ከ2006 ዓ.ም ጀምሮ ያለአገልግሎት በብልሽት ምክንያት ተቀምጠዋል። (ለብረታ ብረት ምህንድስና ክፍል አገልግሎት የሚወል (horizontal boring machine) ከ2006 ዓ.ም ጀምሮ በብልሽት ምክንያት የቆመ፣ ለጋርመንት ክፍል አገልግሎት የሚወል (embroidery machine) ከ2009 ዓ.ም ጀምሮ በብልሽት ምክንያት ያለአገልግሎት የተቀመጠ መሆኑ ሁኔታው በትምህርትና ስልጠና ፕሮግራሙ ላይ ስልጣኝ ተማሪዎች ማግኘት የሚገባቸውን በተግባር የተደገፈ

የክህሎት ስልጠና እንዳያገኙ አድርጓል። ቢሮው በሪፖርቱ መሠረት የማተካከያ እርምጃ ለመውሰድ እየሰራ መሆኑን ገልጿል።

IV. የአማራ ብሔራዊ ክልላዊ የመንግስት ግዥና ንብረት ማስወገድ አገልግሎት፤

በማዕቀፍ ግዥና ንብረት አወጋገድ ውጤታማነት ዙሪያን በተመለከተ፤

16. የእቃዎች ዝርዝር መግለጫ ቅድሚያ ጥናት የተደረገባቸውና በውሉ መሰረት ርክክብ ስለመደረጉ፤

በአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት የመንግስት ግዥና ንብረት ማስወገድ አገልግሎትን ለማቋቋም የወጣው ክልል መስተዳድር ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 91/2004ዓ.ም አንቀጽ 4 ገጽ 4 ተ.ቁ. 1 ላይ አገራዊ ስትራቴጂካዊ ጠቀሜታ ያላቸው ዕቃዎችና አገልግሎቶች ከከፍተኛ ግዥ የሚገኘውን ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ በተፈላጊው ጥራት እንዲያቀርቡ ያደርጋል የሚል ቢሆንም አዲት ሲደረግ ከዚህ በታች የተገለጹት ችግሮች ተስተውለዋል።

16.1. በተጠቃሚ መ/ቤቶች ተዘጋጅተው አገልግሎቱ የማዕቀፍ ግዥ እንዲፈጽሟቸው የሚላኩ የእቃ ናሙና እና ስፔስፊኬሽን ነበራዊ ሁኔታዎችን ያላገናዘቡና በገበያ ላይ የሌሉ መሆናቸው ለአብነትም፡-

➤ በ2009 በጀት አመት በመንገድ ትራንስፖርት ቢሮ ተዘጋጅተው አገልግሎቱ እንዲገዛቸው የተፈለጉ ባለ 5 በር ስፔሽን ዋጋን መኪና የሚወጡ ዝርዝር ስፔስፊኬሽን ሁሉንም አቅራቢዎች ያሳተፈ ሁኖ መዘጋጀት ሲኖርበት አንድን ተቋም/ሞዴንኮን/ብቻ ትኩረት አድርጎ ዝርዝር ስፔስፊኬሽኖች ተዘጋጅተው መላካቸው እንዲሁም ከ60 እስከ 70 ኩንታል የሚጭን ገልባጭ የደረቅ ቆሻሻ ማንሻ መኪና ተብሎ መገለጽ ሲኖርበት የጭነት መኪና መገለጫ መቅረቡ፣ የአውቶሞቢል የመኪናው ከፍታ 150 ሚ.ሜትር ተብሎ መላክ ሲኖርበት 160 ሚ.ሚ ተብለው በመላካቸው ሊገዙ የሚፈለጉ እቃዎችን መሰረት ያላደረጉና እቃዎቹን የማይገልጽ ስፔስፊኬሽን ተዘጋጅተው በመላካቸው ሶስት ጊዜ ጨረታ እንዲወጣ ማስገደዱ፤

➤ በ2010 በጀት አመት አገልግሎቱ ለአብዛኛው ፖሊስ ኮሚሽን 978 ሬንጀር ፊልድ ጃኬት በብር 3,574,844.00 ለመግዛት ከአልመዳ ጨርቃ ጨርቅ ፋብሪካ ለመግዛት የባህርዳር ዩንቨርሲቲ አገልግሎቱ በመጀመሪያ ፖሊስ ኮሚሽን በላከው ስፔስፊኬሽን እና አቅራቢ ድርጅቱ ካቀረበው ናሙና ጋር አስመርምሮ ከሁኔታዎች ጋር ተቀባይነት ያለው (conditionally accepted) የሚል ውጤት በመስጠቱ አገልግሎቱ ከአቅራቢ ድርጅቱ ጋር ውል ይዞ እቃዎቹ ለፖሊስ ኮሚሽን ርክክብ ሊፈጽም ሲል ኮሚሽኑ መጀመሪያ የላከውን ስፔስፊኬሽን እና አቅራቢ ድርጅቱ ያቀረበው ምርት ግን በባህርዳር ዩንቨርሲቲ ሲመረመር ውጤቱ ውድቅ በመሆኑ ፖሊስ ኮሚሽን አልረከብም በማለቱ ቅድሚያ ክፍያ የተከፈለበት ታህሳስ 4/2010 ዓ.ም ርክክብ

መፈጸም የነበረበት ቢሆንም ይህ ኦዲት በአገልግሎቱ እስከተጠናቀቀበት እስከ ጥቅምት 30/2011 ዓ.ም ድረስ ለ11 ወራት በፖሊስ ኮሚሽን መጋዘን ውስጥ ታሸጎ አገልግሎት ሳይሰጥ ለጉዳት የተጋለጠ መሆኑ፤

16.2. በአገልግሎቱ ተዘጋጅተው ለቢሮዎች፣ ለዞንና ለሚትሮፖሊታን ከተማ አስተዳደሮች የማዕቀፍ ግዥ የተፈጸመባቸው የእቃዎች ዝርዝር መግለጫ (specification) ሲዘጋጁ ከተለያዩ ሴክተር መ/ቤቶች በትውስት እንዲዘጋጁ በመደረጉ እቃዎቹን በገበያ ላይ አለማግኘት፣ በተደጋጋሚ ጨረታዎች እንዲወጡ፣ ግዥዎች እንዲቀርቡ በተፈለገበት በጀት ዓመት ግዥ ሳይፈጸም እና አቅራቢዎቹ እንዲያቀርቡ ውል በያዙበት የእቃዎች መግለጫ የማይገዙ መኖራቸው፤ ለአብነትም፡-

➤ በ2007 በጀት አመት ከቪ.ኸርዋል ቴክ አስመጭ ድርጅት እና ኢካ ኮምፒውተር ኢንጅነሪንግ ሀላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ከአገልግሎቱ ጋር መካከለኛ ደረጃ አገልግሎት ሰጭ ላፕቶፕ (medium office purpose laptop computer 4th generation cor i5) መለያ ቁጥሩ ደግሞ 4210U ተብሎ መዘጋጀት ሲገባው መለያ ቁጥሩ ደግሞ 3230m ተብሎ በ3ኛ generation ስፔስፊኬሽን ውል የተያዘ ሲሆን በርክክብ ወቅት አገልግሎቱ ችግሩ በቴክኒክ ግምገማ ወቅት የተፈጠረ ችግር በመሆኑ cor i5 4210U በሚል ርክክብ ሲፈጸም የሚፈለገው እቃ መግለጫዎች የጨረታ ሰነዶች ላይ በመዘጋጀቱ አቅሙ ያላቸውን ተጨራሾች ከውድድሩ የሚያርቅ እና የተወሰኑ ተጨራሾችን ብቻ እንዲጋብዝ ያደረገ መሆኑ፤

➤ በ2007 በጀት አመት ጁፒተር ትሬዲንግ ባሽነፈው የኮምፒውተር ግዥ ላይ Integrated wab camera ያለው ተብሎ ስፔስፊኬሽን ላይ ተቀምጦ አቅራቢ ድርጅቱ በርክክብ ወቅት Integrated wab camera የሌለው በማቅረቡ በተጠቃሚ መ/ቤቶች እና በአቅራቢ ድርጅቱ መካከል ርክክቡን አስቸጋሪ ያደረገና አገልግሎቱ ለዞኖቹ Integrated wab camera የሌለው በሚል ርክክብ ሲፈጸም የሚፈለገው እቃ መግለጫዎች የጨረታ ሰነዶች ላይ በመዘጋጀቱ አቅሙ ያላቸውን ተጨራሾች ከውድድሩ የሚያርቅ እና የተወሰኑ ተጨራሾችን ብቻ እንዲጋብዝ ያደረገ መሆኑ፤

16.3. በትራንስፖርት ቢሮ የተዘጋጁና አገልግሎቱ ከ2007-2010 በጀት አመት ለፈጸማቸው የተሸከርካሪ ጥገና ግዥ ላይ የወለልና የጣራ ዋጋ ያልተቀመጠላቸው፣ በሁሉም ተሸከርካሪ አካል ላይ የማይገኙ እና በድግግሞሽ የተቀመጡ የጥገና አይነቶች መኖራቸው ለአብነትም፡- የፓምፕ ሰርቪስ፣ የካምቢዮ ሲሊንደር፣ ካሎ፣ የታፒሰሪና በትርኖ ስራዎች...የግንባር መስታወት መቀየር፤

የፊት እግር ደስክ እና የኋላ እግር ታንቡር በቶርኖ መጠገን ያልተካተቱ፤ በድግግሞሽ የተካተቱ ደግሞ ሀብ ቤሪንግ፤ ነክል ቤሪንግ ለመቀየር (እግር ሰርቪስ ማድረግ)፤

16.4. በ2009 በጀት አመት ለዞን ሴክተር መ/ቤቶች አገልግሎት የሚውል 4840 ደስጣ ኮምፒውተር ወረቀት አዋሳ ከሚገኘው አማ ንግድ ድርጅት ግዥ ተፈጻሞ ለሴክተሮች የተከፋፈለ ቢሆንም ወረቀቱ በጣም የሳሳ እና ጥቅም ላይ በሚውልበት ጊዜ 4 እስከ 7 ወረቀቶችን በአንድ ጊዜ ደራርቦ እያወጣና ከፕሪንተሮቹ ውስጥ እየተጠቀለለ እየቀረ ፕሪንተሮችን ለብልሽት የሚዳርግበት ሁኔታዎች መኖራቸው፤ ለአብነትም፡-

➤ የኦዲት ቡድኑ ችግሩን በማዕ/ንንደር ዞን ገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር መምሪያ ተገኝቶ በአካል ያረጋገጠ መሆኑ) በዚህ ጉዳይም የአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት ግዥና ንብረት ማስወገድ አገልግሎት የማይጅመት አባላት በቀን 8/5/2011ዓ.ም ከዋና ኦዲተር መ/ቤት የኦዲት ቡድን አባላት ጋር የመውጫ ስብሰባ ከተደረገ በኋላ አገልግሎቱ በደብዳቤ በሰጠው ምላሽ የወረቀቱ የጥራት ደረጃ በቤተ ሙከራ አልተረጋገጠም የሚል ምላሽ የሰጡ ቢሆንም የወረቀቱን የጥራት ደረጃ አስቀድሞም ሆነ ችግሩ ከተያዘ በኋላ በቤተ ሙከራ የማረጋገጥ ኃላፊነት የራሱ በመሆኑ ተቀባይነት የለውም፡፡

16.5. አገልግሎቱ በ2007 በጀት አመት ለተጠቃሚ መ/ቤቶች በማዕቀፍ ግዥ የተፈጸመው “UPS” እቃዎች አገልግሎት የማይሰጡ ችግር ያለባቸው መኖራቸው ለአብነትም፡-

➤ የሰሜን ሸዋ ዞን ገ/አ/ት/መምሪያ በቁጥር ግዥ/ንብ/አስ/178/02/73 በቀን 22/12/2007 ዓ.ም የኤሌክትሮኒክስ ዕቃዎች አቅራቢ ለሆነው ሲማን ትሬዲንግ ካቀረባቸው ሰባቱ አገልግሎት የማይሰጡ ሲሆኑ (7*8600 UPS /ፓክ አፕ/ 1000VA basic purpos) እንዲቀየሩላቸው በቁጥር ግዥ/ንብ/አስ/መ7/376/02/73 በቀን 10/01/2009 ዓ.ም ጠይቀው በአዲስ የተቀየረላቸው የኦዲት ቡድኑ በአካል ተዘዋውሮ ባያቸው 3 UPS ጠቅላላ ብር 25,800.00 ዋጋ ያላቸው በሴቶችና ህጻናት 1፣ በግብርና መምሪያ 2 አገልግሎት የማይሰጡ መሆናቸውን በአካል ምልክታ የተረጋገጠ መሆኑ፤

16.6. ውጤቱም በአቅራቢ ድርጅቶችና በተጠቃሚ መ/ቤቶች መካከል አላስፈላጊ ጭቅጭቅና አለመጋባባቶች እንዲፈጠርና ንብረቶች ርክክብ ሳይፈጸምባቸው ያለ አገልግሎት እንዲቆዩ አድርጓል፤ መ/ቤቶች በጠየቁት ፍላጎት መሰረት እቃዎችን አለማግኘታቸው በመልካም አስተዳደር ችግርነት መነሳት፤ ከስፔሰራኬሽኑ ውጭ የቀረበን ዕቃ ርክክብ ሳይፈጸምባቸው አገልግሎቱ ውሳኔ እስከሚሰጥበት ድረስ የስራ ጫና ፈጥሯል፤ ግዥዎች ተቋርጠው መ/ቤቶች በጀታቸውን በወቅቱ ሳይጠቀሙበት እንዲቀር፤ የዋጋ ንረት፤ የጊዜ ብክነት፤ ለጉልበት ኪሳራና ጥራት የሌለው እቃ እንዲጠቀሙ አድርጓል፡፡

17. ግዥዎች ከመከናዎናቸው በፊት ዋጋቸውና ገበያ ላይ ስለመኖራቸው መጠናቱን በተመለከተ፤

በአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት የመንግስት ግዥና ንብረት ማስወገድ አገልግሎትን ለማቋቋም የወጣ ክልል መስተዳድር ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 91/2004ዓ.ም አንቀጽ 7 ገጽ 5 እና 6 (ሐ)ተ.ቁ 1 ለማንኛውም የመንግስት መስሪያ ቤቶች ጥያቄ ሲቀርብለት በወቅታዊ የገበያ መረጃ ላይ የተመሰረተ የአገር ወስጥና የዓለም አቀፍ የግዥ አገልግሎቶች እንደሚሰጥ የሚገልጽ ቢሆንም አዲት ሲደረግ ከዚህ በታች የተገለጹት ችግሮች ተገኝተዋል፡፡

17.1. በ2007 በጀት ዓመት ማፍ ኢንተርሽናል ድርጅት 375 ደስጣ የኮምፒውተር ወረቀት እንዲያቀርብ ውል ይዞ በውሉ መሰረት ባለማቅረቡ የሰ/ሸዋ ዞን ገ/ኢ/ት መምሪያ በቁጥር ግዥ/ንብ /አስ/30-1/3089/02/95 በቀን 24/10/2007ዓ.ም ለአገልግሎቱ ያሳወቀ ቢሆንም አቅራቢ ድርጅቱ እርምጃ ሳይወሰድበት እና በድጋሚ ያለፈው በጀት አመት የስራ አፈጻጸሙ ሳይገመገም ለ2008 በጀት ዓመት የጽ/መሳሪያና ፕሪንተር፣ ፋክስና ፎቶ ኮፒ ቀለም አሸናፊ ሁኖ እንዲቀርብ መደረጉ፤

17.2. አገልግሎቱ በ2007 በጀት አመት የገዛው Medium office purpose /Samsung/ printer የአንዱ ፕሪንተር ዋጋ ብር 6,000 ሆኖ ፕሪንተሩ የሚጠቀመው LD 2035 ቀለም አንዱ ዋጋ ብር 5,247 የቀለሙ ዋጋ ከፕሪንተሩ ጋር የተቀራረበ በመሆኑ በበጀት አመቱ ቀለሙ እንዲገዛላቸው የጠየቁ ሴክተር መ/ቤቶች የቀለም ግዥ አልተፈጸመም፤

17.3. በ2007 በጀት አመት በከባቢያዊ ምድብ 3 ለጎንደር ከተማ አስ/ገ/ኢ/ት/መምሪያ ብዛት 20 ዩፒኤስ 750 ቪኤ ቤዚክ ኦፊስ ፕሪንተር ለማቅረብ የቴክኒክ ግምገማውን አልፎ ለፋይናንሻል ወድድር ከቀረቡ ድርጅቶች መካከል ሲማን ድርጅት የአንዱ ዋጋ ብር 7,820.00 ሆኖ እያለ አገልግሎቱ አሸናፊ አድርጎ የለየው ኢካ ኮምፒውተር የአንዱ ዋጋ ብር 10,478.00 እና በከባቢያዊ ምድብ 1 ለክልል ቢሮዎች ብዛት 89 እንዲሁም በከባቢያዊ ምድብ 3 ለምዕ/ጎጃም ዞን/ገ/ኢ/ል/መምሪያ ብዛት 9 የአንዱ ዋጋ ብር 10,090.48 ብሪጅ ቴክ ሲሆን ከፍተኛ ዋጋ ያቀረቡ ድርጅቶች አሸናፊ በመሆን ዕቃውን እንዲያቀርቡ መደረጉ፤

17.4. ሲማን የተባለው አቅራቢ ድርጅት ዩፒኤስ 750 ቪኤ ቤዚክ ኦፊስ ፕሪንተር የቴክኒክ ግምገማውን አልፎ ለፋይናንሻል ወድድር እንዲቀርብ የተደረገ ቢሆንም በፋይናንሻል ወድድር ላይ ሲማን ያቀረበው ዋጋ በማወዳደሪያ ሰንጠረዥ ላይ ያልተካተተ እና ያለ ምንም ምክንያት ከውድድር ውጭ እንዲሆን በመደረጉ ኢካ የተባለ አቅራቢ ድርጅት በከባቢያዊ ምድብ ሶስት ለጎንደር ከተማ አስ/ገ/ኢ/ት/መምሪያ ብዛት $20 \times 10478.00 = 209,560.00$ ብር ለማቅረብ ውል የወሰደ ሲሆን ሲማን የተባለው ድርጅት ያቀረበው የአንዱ ዋጋ ቫትን ጨምሮ ብር $7820.00 \times 20 = 156,400.00$ ብር ልዩነት ብር 53,160.00 እና

17.5. በከባቢያዊ ምድብ 1 ለክልል ቢሮዎች ብዛት 89 እንዲሁም በከባቢያዊ ምድብ ሶስት ለምዕ/ነጃ ዞን/ገ/አ/ል/መምሪያ ብዛት 9 በድምሩ 98 የአንዱ ዋጋ ቫትን ጨምሮ ብር 10,090.48 ብሪጅ ቴክ በብር 988,867.04 ለማቅረብ ውል የወሰደ ሲሆን ሲማን የተባለው ድርጅት ያቀረበው የአንዱ ዋጋ ቫትን ጨምሮ ብር 7,820.00×98= 766,360.00 ልዩነት ብር 222,507.04 በአጠቃላይ ልዩነት ብር 275,667.04 ግዥው ዝቅተኛ ዋጋ ካቀረበው ሲማን ቢገዛ መንግስት ማግኘት የነበረበትን የዋጋ ቅናሽ ያሳጣ መሆኑ፤

17.6. ውጤቱም ተጠቃሚ መ/ቤቶች በአገልግሎቱ ላይ እምነት እንዳይጥሉ አድርጓል፤ የተመደበን በጀት በበጀት አመቱ እንዳይጠቀሙበት አድርጓል፤ በዕቅድ ሊሰሩ የታሰቡ ስራዎችን በወቅቱ እንዳይፈጽሙና የተጋነነ ዋጋ ግዥንና ተጨማሪ ወጪን አስከትሏል፡፡

18. ውል ከመግባቱ በፊት የዕቃዎችን የጥራት ደረጃ በማረጋገጥ ለተጠቃሚ መ/ቤቶች ማሳወቁን በተመለከተ፤
በአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት የግዥ እና ንብረት ማስወገድ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 179/2003 ገጽ 21 ተቁ 17 ላይ ስለ ግዥው ምንነት ትክክለኛነትና የተሟላ መግለጫ እንዲኖር እንዲሁም እጩ ተወዳዳሪዎች ፍትሃዊና ግልጽ በሆነ ሁኔታ መወዳደር የሚችሉበትን ሁኔታዎች ለማመቻቸት እንዲቻል ግዥ ፈጻሚ አካላት የሚገዟቸውን እቃዎች፣ የግንባታ ስራዎች ወይም አገልግሎቶች ባህሪ የሚያሳይ የቴክኒክ ዝርዝር መግለጫ ማዘጋጀት እንዳለባቸው የሚገልጽ ቢሆንም አዲት ሲደረግ ከዚህ በታች የተገለጹት ግኝቶች ተስተውለዋል፡፡

18.1. አገልግሎቱ ለተጠቃሚ መ/ቤቶች እቃዎችን ሊያስረክቡ የሚመጡ አቅራቢዎች በትክክል በቴክኒክ መግለጫ /specification/ እና በቀረበው ናሙና መሰረት /የተጣጣመ/ መሆኑን የሚያረጋግጥበት ስርዓት ዘርግቶ ተግባራዊ እያደረገ አለመሆኑ፤

18.2. አገልግሎቱ በማዕቀፍ የተገዙ እቃዎችን በውሉ ላይ በተቀመጠው ስፔሪፊኬሽንና ናሙና መሰረት በባለሙያ ተረጋግጦ መረከባቸውን የማረጋገጥ ስራ በዓመታዊ እቅድ በማካተት ያልሰራ መሆኑ፤

18.3. አገልግሎቱ በሚፈጽማቸው የማዕቀፍ ግዥ ናሙና ለሚያስፈልጋቸውና ቴክኒካል ለሆኑ እቃዎች የዞን ባለሙያዎች ወደ ግዥ አገልግሎቱ ሲሄዱ ናሙና የለም ተብለው የሚመለሱበት፣ የአገልግሎቱ ባለሙያዎች ወደ ዞኖች ወርደው በርክክብ ወቅት የማያረጋግጡና በንብረት ክፍል ውስጥ ናሙናዎቹ ሳይቀመጡ አገልግሎቱ አዘጋጅቶ በሚልከው ስፔሪፊኬሽን ብቻ ታይቶ ርክክቡ የሚፈጸም መሆኑ፤

18.4. አገልግሎቱ በ2007 በጀት ዓመት ለአብክመ ፖሊስ ኮሚሽን የፖሊስ አባላት አገልግሎት የሚውል የደንብ ልብስ ግዥ ሲፈጽም አልማዳ ጨርቃ ጨርቅ ፋብሪካ በድምሩ ብር

2,660,056.04 እንዲሁም ሲማን ትሬዲንግ ኃ.የተ.የግ.ማህበር በጥቅሉ ብር 9,092,544.00 የደንብ ልብስ ለቴክኒክ ምርመራ ያቀረቡት ናሙና በባህርዳር ዩንቨርሲቲ ቴክኖሎጂ እና ፋሽን ቴክኖሎጂ ኢንስቲትዩት ተፈትሾ ሳያልፉ/ተቀባይነት ሳያገኙ ድርጅቶቹ በቀጥታ ፋይናንሻል እንዲወዳደሩ ተደርገው ጨረታውን በማሸነፍ እቃዎችን እንዲያቀርቡ መደረጉ፤

18.5. ውጤቱም አገልግሎቱ ለተጠቃሚ መ/ቤቶች ናሙና አለመላኩ፣ተቋማትም ዕቃዎችን የተፈለገውን ጥራት ማሟላቱን በላብራቶሪ ወይም በባለሙያ አረጋግጠው አለመረከባቸው እንዲሁም መንግስት ዕቃዎቹን ለመግዛት በሚያወጣው ገንዘብ ተመጣጣኙን ጥቅም እንዳያገኝ ማድረጉ፤ እቃዎች በሚፈለጉበት ጊዜ፣ መጠንና አይነት በስፔስራኬሽን መሰረት በትክክል ገቢ ስለመሆናቸው ክትትል አለማድረጉ ተጠቃሚ መ/ቤቶች ሊቀርብላቸው የሚገቡ እቃዎችን በመጠባበቅ ስራቸውን በተቀላጠፈ መልኩ እንዳይሰሩ አድርጓቸዋል፤ እንዲሁም ሥራዎች እንዳይቋረጡ በሚል ተጠቃሚ መ/ቤቶች ለተጨማሪ አላስፈላጊ ወጭ ዳርጓል፡፡

19. ቅንጅታዊ አሰራርና የመረጃ ልውውጥን በተመለከተ፤

የማዕቀፍ ግዥ ሰነዶች ሙሉ በሙሉ ለተጠቃሚ መ/ቤቶች መድረሳቸውን በተመለከተ፤

በአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት የመንግስት ግዥና ንብረት ማስወገድ አገልግሎትን ለማቋቋም የወጣ ክልል መስተዳድር ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 91/2004ዓ.ም አንቀጽ 7 ንዑስ አንቀጽ 7.2/ለ ገጽ 6 ላይ የመንግስት መ/ቤቶች የሚጠቀሙባቸውን ተመሳሳይ ዕቃዎችና አገልግሎቶች የአገር ዉስጥ ግዥ ሂደት አጠናቆ የማዕቀፍ ስምምነት በመፈራረም ይህንኑ የመንግስት መ/ቤቶች እንዲያወቁት ያደርጋል የሚል ቢሆንም ኦዲት ሲደረግ የሚከተሉት ችግሮች ተስተውሏል፡፡

19.1. አገልግሎት ለ48 የክልል መ/ቤቶች ከ2007-2010 ለ4 አመታት፣ለ10 ዞኖችና ለ3ቱ ሜትሮፖሊታን ከተማ አስተዳደር መምሪያዎች ከ2007 እስከ 2009 ለሶስት አመታት በማዕቀፍ ለፈጸማቸው የእቃዎችና አገልግሎት ግዥዎች የጨረታ ማስታወቂያ የወጣበት፣ የጨረታ ሰነድ የተዘጋጀበት፣ የጨረታ ሂደቱን የሚገልጹ ቃለ ጉባኤዎች፣ አሸናፊው የተለየበት እና ከአሸናፊ ድርጅቶች ጋር የተያዘውን የውል ስምምነት የሚገልጹ ሰነዶች ተጠቃላው ለተጠቃሚ መ/ቤቶች በሙሉ ሳይላኩ አገልግሎቱ ላይ ብቻ የሚቀመጡ በመሆናቸው፡፡

19.2. ውጤቱም በርክክብ ወቅት በተጠቃሚ መ/ቤቶችና በአሸናፊ ድርጅቶች መካከል ከስፔስራኬሽን ጋር ተያያዞ ለሚነሱ አለመግባባቶችን የጨረታውን ሰነድ ሌሎች ተያያዝ ሰነዶችን አይቶ ርክክብ ለመፈጸም የማያስችል መሆኑ፣ተጠቃሚ መ/ቤቶችንና አገልግሎቱን የጨረታ ሂደቱን የተወዳዳሪ ሪፖርት ሰነድ በሙሉ የሂሳብ ምርመራ አድርጎ ክፍያ ለመፈጸምና በፋይናንስ ህጉ መሠረት ለወጭው የተሟሉ ደጋፊ ሰነድ አለመኖርና ጠቅላላ አስተያየት መስጠት አለመስቻሉ፤

20. የንብረት አወጋገድ ስርዓትን በተመለከተ፤

20.1. በመንግስት ተቋማትና በመ/ቤቶች ያለአገልግሎት የተቀመጡ ንብረቶች መወገዳቸውን በተመለከተ፤

የአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት የንብረት አስተዳደር አዋጅና በዚህ መሰረት በወጣው መመሪያ ቁጥር 2/2003 አንቀጽ 34 ንኡስ አንቀጽ 34.5 እና 34.6 ማንኛውም በመጋዘን ወይም በግቢ ውስጥ ያለ ለመ/ቤቱ ጥቅም የማይሰጥ ንብረት ከአንድ በጀት አመት በላይ የመወገድ ውሳኔ ሳይሰጠው መቆየት የለበትም እንዲሁም መወገድ የሚገባው የመንግስት ንብረት እንዲወገድ ተጠይቆ ፈቃደኛ ባልሆኑ የንብረት ክምችትና ብልሽት እንዲፈጥር ምክንያት የሆኑ የበላይ አካላት፣ ሀላፊዎች፣ የስራ ሂደት ወይም ባለሙያ ለሚያደርሰው የመንግስት ንብረት ብልሽትና ያለአግባብ ለጥበቃ እና ለማከማቻ ለሚወጣ ወይም ተጠያቂ ይሆናል የሚል ቢሆንም አዲት ሲደረግ የሚከተሉት ግኝቶች ተገኝተዋል፡፡

20.2. ባለቤት የሌላቸው ተሽከርካሪዎችን፣ ልዩ ልዩ አይነት ብረታ ብረቶች እና የኤልክትሮኒክስ እቃዎች አወጋገድን በተመለከተ፤

በ2008 በጀት አመት በደሴ ከተማ አስተዳደር በአገልግሎቱ በብር 2,000,000 ልዩ ልዩ ብረታ ብረቶች እንዲሸጡ ከተደረገ በኋላ በሌሎች ቦታዎች ከአምስት አመት ጀምሮ የተሰበሰቡ አገልግሎት የማይሰጡ ልዩ ልዩ ብረታ ብረቶች በሁሉም በክልል በሚገኙ ቢሮዎች፣ የዞን መምሪያዎችና የወረዳ ጽ/ቤቶች የሚገኙ ቢሆንም ተሸጠው እየተወገዱና ወደ ገቢ እየተቀየሩ ባለመሆኑ በመ/ቤቶቹ ግቢ እና ንብረት ክፍል ውስጥ ክምችት ፈጥረው ለጉዳትና ለስርቆት ተጋልጠው የሚገኙ ከመሆናቸውም በላይ የጥበቃና አስተዳደር ወይም ዎችን እያስከለተሉ መሆኑ፣ ለአብነትም፡-

- የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ቢሮ በቁጥር አብክ/ገ/አ./ል/ክቤ.01/20/8 በቀን 6/5/07ዓ.ም በክልል ደረጃ ለ44 ተቋማት እና ለ10ሩ የዞን መምሪያዎች በክልሉ የሚገኙ ማንኛውም አገልግሎት መስጠት የማይችሉ ብረታ ብረቶችን ተቋማቱ ሳያስወግዱ በጥንቃቄ ተይዘው ወደ ፊት በክልሉ ለሚቋቋመው ለአማራ ብረታ ብረት ኢንዱስትሪ ግብዓት እንዲሆኑ ታሳቢ እንዲደረግ ሰርኩላር ያስተላለፈ ሲሆን ከ3 አመት ተኩል በላይ ጥቅም ላይ ባለመሆናቸው እንደገና ቢሮው በደብዳቤ ለአማራ ብረታ ብረት ኢንዱስትሪ በሁሉም የክልሉ ቦታዎች የተሰበሰቡ ብረታ ብረቶች ለስርቆት፣ በአያያዝ ጉድለት ለብልሽት እየተዳረጉና ከፍተኛ አስተዳደራዊ ወይም እያስከተለ መሆኑን በመግለፁ አሁንም ንብረቶቹ ሙሉ በሙሉ እየተወገዱ አለመሆናቸው፤

20.3. በሁሉም የክልል ቢሮዎች፣ የዞንና የወረዳ መ/ቤቶች የሚገኙና ባለቤታቸው የማይታወቁ የመንግስት ተሽከርካሪዎች እየተወገዱና ገንዘቡ ለመንግስት ገቢ እተደረገ አለመሆኑ፤

➢ ለአብነትም ክልል ቢሮ ላይ በአብክመ የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር በቀድሞው የምዕራብ ጎጃም ዞን ግቢ ውስጥ አራት ባለቤታቸው የማይታወቁ ኮድ 4-00324 አማ ቲዮታ፣ ኮድ 4-00033 አማ ቲዮታ፣ ሰሌዳው ከላዩ የሌለ አንድ ስቴሽን ዋገን እና ኮድ 4-03948 አማ ሲኖትራክ መኪናዎች ከመቸ ጊዜ ጀምሮ እንደቆሙ የማይታወቁ ባለሙዎችን ጠይቅን በግምት ከአስራ ሁለት አመት በፊት ጀምሮ እንደሚያውቋቸው የገለጹልን ተሽከርካሪዎች አሁንም ይህ ኦዲት በአገልግሎቱ እስከተጠናቀቀበት ጥቅምት/2011ዓ.ም ሳይወገዱ ጉዳት እየደረሰባቸውና ሳር በቅሎባቸው የሚገኙ መሆናቸው፤

➢ በማዕከላዊ ጎንደር ዞን በግብርና መመሪያ ፑል ግቢ ውስጥ ከመቸ ጊዜ ጀምሮ እንደተቀመጡ ባለቤታቸው የማይታወቁ የሰሌዳ ቁጥር ኮድ 4- 00958 አማ እና 4- 00111 አማ ደብል ካፕ ተሽከርካሪዎች መኖራቸው፤

21. ከመ/ቤቶች አገልግሎት የማይሰጡና ያልተወገዱ ንብረቶችን በተመለከተ፤

በማዕከላዊ ጎንደር ዞን የመንግስት መ/ቤቶች ግቢ ውስጥ 6 አገልግሎት የማይሰጡ፣ ባለቤት እና የተሽከርካሪዎቹ ሙሉ መረጃዎች ያሏቸው ንብረቶች ሳይወገዱ ለጉዳት፣ ለብልሽትና ለብክነት ተዳርገው የሚገኙ መሆናቸው፤ ለመገለጫም፤

በገጠር መንገድ ቢሮ በጎንደር ጥገና ጽ/ቤት ግቢ ውስጥ የሚገኙ ንብረቶች፤

21.1. መ/ቤቱ ተሽከርካሪዎቹ እንደሚወገዱ በተሽከርካሪዎቹ ላይ የሚወገዱ የሚል ታግ የተለጠ ፈባቸው ሙሉ መረጃ ያላቸው 6 ገልባጭ፣ 2 ባለ ሁለት ጋቢና ቲዮታ፣ 1 ሎደር፣ 1 ግሪደር፣ እና 1 ትራክተር ተሽከርካሪዎች ሳይወገዱ ለጉዳት፣ ለብልሽትና ለብክነት ተዳርገው በግቢው ውስጥ የሚገኙ መሆናቸው፤ በግቢው ውስጥ መወገድ እያለባቸው ያልተወገዱ 140 ከቀላል መኪና እስከ ከባድ የኮንስትራክሽን ተሽከርካሪ ጎማዎች መኖራቸው፤

21.2. በማዕከላዊ ጎንደር ዞን ግብርና ፑል ግቢ ውስጥ ንብረትነታቸው የፑሉ የሆኑ በቁጥር ከ8 በላይ የተለያዩ ተሽከርካሪና እና የተሽከርካሪ አካላት ተከማችተውና ለጉዳት ተጋልጠው የሚገኙ መሆናቸው፤

21.3. ማዕከላዊ ጎንደር ዞን ንግድ ፑል በግቢው ውስጥ ንብረትነቱ የማዕከላዊ ጎንደር ዞን ትራንስፖርት መምሪያ የሆነ ከአዘዞ ትራፊክ ኮምፕሌክስ ግንባታ ሲጠናቀቅ የተረፉና ያለ አገልግሎት የተቀመጡ 3 ጥቅል የኤሌክትሪክ ኬብል ገመድ የአንዱ ዋጋ ብር 23,614.25 የሆኑና ጠቅላላ በብር 70,842.69 የተገዙ ቢሸጡ በድምሩ ብር 120,432.57 ዋጋ ያላቸው ከ15/12/2007 ጀምሮ በግቢው ውስጥ ተቀምጠው ለጉዳት ተጋልጠው የሚገኙ መሆናቸው፤

21.4. በደባርቅ ወረዳ ገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ዋና ጽ/ቤት ወረዳው በቀን 21/07/2009 ዓ.ም ለማዕከላዊ ጎንደር ዞን ገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር መመሪያ በወረዳው በሚገኙ የተለያዩ ሴክተር መ/ቤቶች ውስጥ አገልግሎት የማይሰጡ መኪናዎችና ሞተር ሳይክሎች እንዲወገዱ የገለጸ ቢሆንም አዲቱ በዞኑ እስከተጠናቀቀበት ነሃሴ19/2010 ድረስ ተሸከርካሪዎቹ ሳይወገዱ ጉዳት እየደረሰባቸው የሚገኙ መሆናቸው፤

V. በክልሉ ከተማ ል/ቤ/ኮ/ቢሮ የከተሞች ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች ግንባታ ፕሮግራም አፈፃፀምና አስተዳደር፤

22. የጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች በጥራትና ደረጃቸውን የጠበቁ የግንባታ ግብዓቶችን ተጠቅሞ የተገነቡ ስለማሆኑ፤

በክልሉ ባሉ ከተሞች የጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች ግንባታ በጥራትና ደረጃቸውን የጠበቁ የግንባታ ግብዓቶችን ተጠቅሞ እየተገነቡ መሆናቸውን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ የሚከተሉት ግኝቶች ታይተዋል፡፡

በጎንደር ከተማ ከተገነቡት፤

22.1. ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች ሲገነቡ የጠጠር መሳሳትና የአላይመንት ችግር ያለባቸው መሆኑ፤

/ለአብነትም ጃን ተከል ክፍለ ከተማ/፤

- መሃል አራዳ ክፍለ ከተማ ከአቶ ሜድሰራው ሰጦታው እስከ ሸኩር ካሳሁን የተሰራ መንገድ የመንገዱ ግድለት/ስሎፕ/ ከተፋሰሱ በተቃራኒ የተሰራ መሆኑ፤
- ማራኪ ክፍለ ከተማ ጀጃው ብሎክ 3 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ የዋለለ (የረገበ፣ የሰመጠና የጎበጠ) መሆኑ በአዘዞ ክፍለ ከተማ ከአብቁተ እስከ ፎክስ ት/ቤት የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ የመዋለል ችግር ያለበት /የረገበ፣ የሰመጠና የጎበጠ/ መሆኑ፤

በደሴ ከተማ ከተገነቡት፤

22.2. ቧንቧ ውሃ ክፍለ ከተማ ሰፈረ ሰላም ከከድጆ መስጅድ እስከ ዋና አስፓልት በ2010 በጀት አመት በብር 1,371,938.64 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ ከአስፓልት ጀምሮ 85 ሜትር ርዝመት ያክል የመንገዱ ክፍል የፈረሰ መሆኑ፤

22.3. በቧንቧ ውሃ ክፍለ ከተማ ራዲዮ ጣቢያ ከጀሚላ ሱቅ እስከ ማሞ ቤት በ2009 በጀት አመት በብር 1,599,912.35 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ ምንም አገልግሎት ሳይሰጥ ሙሉ በሙሉ የፈረሰ መሆኑ፤

22.4. ቧንቧ ውሃ ክፍለ ከተማ ራዲዮ ጣቢያ ከመሰረት ቤት እስከ መምሬ ቤት አለፍ ብሎ በ2009 በጀት አመት በብር 1,595,069.32 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ የመንገዱ 70 ሜትር ርዝመት ያክል የፈረሰ መሆኑ፤

22.5. በሆጤ ክፍለ ከተማ ሃሬራ አካባቢ ከእንቁጣጣሽ ወደ ሮቢት በ2010 በጀት አመት በብር 1,534,177.35 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ መንገዱ ከጎርፍ ማፋሰሻው ጋር የተመጣጠነ ግድለት የሌለው መሆኑ

22.6. በ2010 በጀት አመት ከዚነት ቤት እስከ ቁስቋም ቤተ ክርስቲያን በብር 2,027,523.60 በወርቅነሽና ተስፋዬ ኮብል አንጣፊ ማህበር የተሰራ መንገድ የፈራረሰ መሆኑ፤

22.7. በቧንቧ ውኃ ክፍለ ከተማ በሰፈረ ሰላም አካባቢ የተሰሩ መንገዶች ክፍተት መስፋት/spacing/ ችግር፣ የከርቭስቶን መፈራረስ፣መስጠም፣የውሃ መሄጃ ዲች ተዳፋቱን/slope/ባለመጠበቅ ውሃ ማቆር፣ ከመንገዱ መነሻ ላይ አለመታሰር፣ተዳፋት በሆኑ የኮብል ስቶን መንገዶች ላይ በቅርብ በቅርቡ አለመታሰር ችግር ያለባቸው መሆኑ፤

22.8. አሰራሩ በከተሞች የተገነቡ ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች ይሰጣሉ ተብሎ ከተቀመጠው የአገልግሎት ዘመን /አመት ቀድመው የሚፈራርሱ (ደሴ 1 አመት ሳያገለግሉ)፤ለመንገዶች ግንባታ የተከፈለ ገንዘብ ማስገኘት ያለበትን ያክል ጠቀሜታ ያላስገኘ፤ ለመንገዱ ተጠቃሚዎች አገልግሎት ምቹ እንዳይሆኑ ያደረገና የተደራጁ ማህበራትም በተደራጁበት የሰራ መስክ ውጤታማ እንዳይሆኑ አድርጓል፡፡

23. በከተሞች ወሰን ውስጥ የተገነቡና ጥገና የሚያስፈልጋቸው የጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች ተለይተው በወቅቱ ጥገና እየተደረገላቸው ስለመሆኑ፤

ተገንብተው አገልግሎት እየሰጡ ያሉና የተጎዱ ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች የመንገዶች ጉዳት ሳይባባስ አስፈላጊው ጥገና እየተደረገላቸው መሆኑን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ የሚከተሉት ችግሮች ተሰተውለዋል፡፡

ጎንደር ከተማ አስተዳደር፤፤

23.1. በአራዳ ክፍለ ከተማ በቀበሌ 10 ለገሰ ንጉሴ አካባቢ በቀበሌ 10 ባታ ቤተ ክርስቲያን ፊት ለፊት በቀበሌ 10 መብራት ሃይል ጀርባ መንገድ፤ በቀበሌ 07 ከመናኸሪያው እስከ ክፍለ ከተማው ድርስ የተሰራው ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፤ በጃንተከል ክፍለ ከተማ ሰላም ሆቴል አካባቢ ኮከብ ዳቦ ቤት አካባቢ ጋሪ ተራ አካባቢ ከነጌትነት ፈንታ አካባቢ አሰራት ጠብቀው አካባቢ እልልታ አካባቢ ጀለጅ ሆቴል አካባቢ ከሩፋኤል እስከ ፃድቁ ት/ቤት በአፈር የለበሰ፤ ኮብል መንገዱ

የፈረሰና የተናደ፣ኮኮብ ዳቦ ቤት እስከ አስፓልት የተሰራው ጌጠኛ መንገድ አስፓልቱና ኮብል መንገዱ መገናኛው /ጆይንት/ የፈረሰ፤

23.2. በፋሲል ክፍለ ከተማ ከደብረ ሰላም እስከ ቀይ አምባ አራዳ ክፍለ ከተማ ከአቦ ቤተ ክርስቲያን ፊት ለፊት ከዋርካ ሰንብቴ ቀበሌ 09 አካባቢ ከጋሪ ተራ ቀበሌ 10 ከመርቆሪዎስ ፀበል አካባቢ ከባታ ቤተ ክርስቲያን ፊት ለፊት በቀበሌ 07 ከሸህ ሀሚድ እስከ ሻምበል መካው በቀበሌ 07 ከባታ ፀበል መውረጃ እስከ አሊ የሱፍ ወፍጮ ቤት መንገዱ የተሸረሸረና በአፈር የለበሰ፣በቀበሌ 09 ቀጠና 02 የተሰራ መንገድ የጎርፍ ማፋሰሻው የተጎዳ፤ አዘዞ ክፍለ ከተማ ቴሌ ሴንተር ፊት ለፊት የተሰራ የጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፣ ፎክስ ት/ቤት አካባቢ የተሰራ የጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፣ ጎመንጌ ት/ቤት የተሰራ የጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፤ መሃል አራዳ ክፍለ ከተማ ከሞኝ መቆሚያ እስከ በለሳ መውጫ ኮብል መንገዱ የፈረሰ በአፈርም የተዳፈነ፤ ከቢርጋታ መውረጃ መንገድ እስከ መርቆሪዎስ ፀበል/ቁራ መውረጃ መንገድ/ መንገዱ ከቁራ መውረጃ ጋር መገናኛ ላይ ተንዶ የፈረሰ (30 ሜትር የሚሆነው የመንገዱ የመጨረሻ አካል የፈረሰ፤ ከዋና አስፓልት /ጎቶኒያል ኮሌጅ አሰክ አውቶ ፓርክ መንገዱ በጎርፍ የተወሰደ፣ የተናደና የፈረሰ፤ ፋሲል ክፍለ ከተማ ዳራ ገዳ አካባቢ ቀበሌ 2 ከቦታነሽ እስከ ጋሻው አየልኝ ለተሰራው ጌጠኛ መንገድ የተሰራ የጎርፍ ማፋሰሻ የፈራረሰ፤

23.3. ማራኪ ክፍለ ከተማ ከቴክኒክ እስከ አስቻለው ብረታብረት ብዩዳ የጌጠኛ ድንጋይ መንገዱ ከዋናው አስፓልት መገናኛ ላይ የተናደና የፈረሰ፤ ከጆጃው ሱቅ የተሰራ የጌጠኛ ድንጋይ መንገድ የፈረሰ፤ ቢርጋታ መውረጃ መጀመሪያ አካባቢ አስፋው ሱቅ እስከ ሃጅ እባቡ /ፍሎሬዳ/ መንገዱ በደለልና አፈር የተዳፈነ እንዲሁም ከመገናኛው ላይ የፈረሰ ሲሆኑ ጥገና የሚያስፈልጋቸው ቢሆኑም ኦዲቱ እስከተጠናቀቀበት ቀን 13/06/2011 ዓ.ም ድረስ ጥገና ያልተደረገላቸው መሆኑ፤

ደሴ ከተማ አስተዳደር፤

23.4. በሰኞ ገብያ ክፍለ ከተማ ከሃጅ ይመር ግንብ እስከ ሜጠሮ ሱቅ ድረስ፣በኮሽም በር ቀጠና 2 ሰኞስጊድ፣ሃያት ሰፈር አካባቢ፣በሰኞ ገብያ መዋዕለ ህፃናት አካባቢ፣በኮሽም በር ቀጠና 3 እና 4 /ድንበር/፣በኮሽም በር ቀበሌ ቀጠና 2 ሽንኩርት ተራ፣በቀጠና 8 ኮሽም በር በእነ ጋሻው ድረስ የተሰሩ፣መንገሻ መጋዘን አካባቢ፣በሶስተኛ ጣቢያ የተሰሩ፣በቀጠና 7 ህንፃ ጀምሮ ት/ቤት መገንጠያ እስከ ኮሽም በር ቀበሌ፣በሳላይሽ ቀበሌ ባዝራ ግቢ የተሰሩ፣ሜጠሮ ኡራኤል ቤ/ክርስቲያን በላይና በታች የተሰሩ ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች በ2010 በጀት አመት ጀምሮ እንዲጠገኑ ቢጠየቅም ኦዲቱ እስከተጠናቀቀበት ድረስ ያልተጠገኑ መሆኑ፤

23.5. በሆጤ ክፍለ ከተማ ከመብራ ኃይል እስከ ኮንዶሚኒየም የተሰራው ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ መነን ት/ቤት ፊት ለፊት የመንገዱ 30 ሜትር ያክል በገረጋንቲ የተዳፈነና 10 ሜትር ርዝመት የሚያክል ጌጠኛ ድንጋይ የፈረሰ መሆኑ፤

23.6. ሁኔታው የተጎዱ ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶችን በየበጀት አመቱ በወቅቱ እንዲጠገኑ አለመደረጉ የመንገዶችን ጉዳት የበለጠ እንዲባባስ የሚያደርግ መሆኑ፤ የጉዳቱ መጠን በጨመረ ቁጥር መንግስትን ለከፍተኛ የጥገና ወጭ የሚዳርግ መሆኑ፤ ለተጠቃሚው ማህበረሰብ የአገልግሎት ምቹት የማይሰጥና መንገዱ ማገልገል ያለበትን ያክል ሳያገለግል ሙሉ በሙሉ እንዲፈረስ ያደርጋል፡፡

24. የጌጠኛ ድንጋይ /cobble stone/ መንገዶች በቂ የጎርፍ ማፋሰሻ ፣ የድጋፍ ግንብ እና ሌሎች እስትራክቸሮች ተሟልተው የተገነቡ መሆናቸውን በተመለከተ፤

በከተሞች የተገነቡ ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች የጎርፍ ማፋሰሻ፣ የድጋፍ ግንብ እና አስፈላጊ የሆኑ እስትራክቸሮች ተሟልተው የተገነቡ ስለመሆናቸው አዲት ሲደረግ የሚከተሉት ሁኔታዎች ተስተውለዋል፡፡

ጎንደር ከተማ ከተማ አስተዳደር፤

24.1. በጃንተከል ክፍለ ከተማ በ04 ቀበሌ ከጫልቱ ቤት እስከ ማሬ ተከስተ ተብሎ የሚጠራው የኮብል እስቶን መንገድ፤ ከፃድቁ የሃንስ ፊት ለፊት የተሰራው የጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፤ ፋሲል ክፍለ ቀበሌ 02 ቀጠና 02 ዳራገዳ አካባቢ የተሰራ የጌጠኛ ድንጋይ፤ ከስላሴ አስፓልት አስከ አርባቱ እንስሳ ለተሰራው ጌጠኛ ድንጋይ፤ ቀበሌ 02 ቀጠና 02 ዳራገዳ አካባቢ የተሰራ የጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፤ መሃል አራዳ ክፍለ ከተማ ከአቶ ሜድሰራው ስጦታው እስከ ሽኩር ካሳሁን የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፤ በቀበሌ 10 ቢርጋታ መውረጃ የተሰራ ጌጠኛ ድንጋ መንገድ፤ ማራኪ ክፍለ ከተማ ከመስጊድ እስከ ኮሌጅ ማዞሪያ የተሰራ የመንገድ፤ ከዘይት ፋብሪካ እስከ ልደታ ድልድይ የተሰራ መንገድ፤ በአዲስ አለም ቀበሌ 08 የተሰራው ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፤ በቀበሌ 10 መርቆሪዎስ እና ግንቦት 20 ጤና ጣቢያ አካባቢ የተሰሩ የጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች፤ ቢርጋታ መውረጃ መጀመሪያ አካባቢ አስፋው ሱቅ እስከ ሃጅ እባቡ/ፍሎሬዳ/ የተሰራ መንገድ፤ በአርበኞች ክፍለ ከተማ ፎገራ አካባቢ (ኪቢአድ አካባቢ) የተሰሩ መንገዶች፤ ቀበሌ 2 ዳራ ገዳ አካባቢ ከቦታነሽ እስከ ጋሻው አየልኝ የተሰራ መንገድ እና በዙብል ክፍለ ከተማ የድሮው ቀበሌ 14 ወንፌት ተራ የተሰሩ ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች፤ ከላይ የተዘረዘሩ መንገዶች አዲቱ እስከተጠናቀቀበት 13/06/2011 ዓ.ም ድረስ ያለጎርፍ ማፋሰሻ የተሰራ መሆኑ፤ የጎርፍ ማፋሰሻ ያልተሰራላቸው፤ የጎርፍ ማፋሰሻ የተሰራላቸው ማፋሰሻ የአካባቢውን ጎርፍ መሸከም የማይችልና የጎርፍ ማፋሰሻው ግድለቱን የጠበቀ አለመሆን እንዲሁም የተፋሰስ ከፍታው ከ10-15 ሳ.ሜ ከፍ ብሎ መሰራት ሲገባው ከመንገዱ በታች እስከ 4 ሳ.ሜ ድረስ ዝቅ ብሎ የተሰራ መሆኑ፤

24.2. ጃንተካል ክፍለ ከተማ ከጫልቱ ቤት እስከ ማሬ ተከስተ የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፣ከማሬ ተከስተ እስከ አርባዕቱ እንስሳ የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ እና ፋሲል ክፍለ ከተማ ከአስፓልት በላይኛው ድልድይ እስከ ገብርኤል የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ ኦዲቱ እስከተጠናቀቀበት ድረስ የድጋፍ ግንብ ያልተሰራላቸው መሆናቸው፤

24.3. መሃል አራዳ የቢርጋታ መውረጃ መንገድ ለተሰራው ተፋስስ መጨረሻና የባታ መውረጃ መንገድ መገናኛ ላይ፣በጃንተካል ክፍለ ከተማ ከጣና ግሮሰሪ እስከ ሙሐመድ ቤት የተሰራ መንገድ ላይ እና አዘዞ ክፍለ ከተማ ከመብራ ሃይል እስከ አዘዞ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት በ2009 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ ኦዲቱ እስከተጠናቀቀበት 13/6/2011 ዓ.ም ድረስ እስላሽ ከልቨርት ያልተሰራላቸው መሆናቸው፤

24.4. ፋሲል ክፍለ ከተማ ከደብረ ሰላም እስከ ቀይ አምባ ት/ቤት ለተሰራው መንገድ የውሃ ማፋሰሻ ቦዩ ልባስ እንዲሰራለት የአካባቢውን ነዋሪ ቢጠይቅም ያልተሰራለት መሆኑ፤

ደሴ ከተማ

24.5. በአራዳ ክፍለ ከተማ በሳጥን ተራ በ2008 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፣ከሙሃባ ሱቅ እስከ ኑሬ ሊያቢያጆ የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፣ከዮናስ ጋራጅ እስከ ቁስቋም ቤተ ክርስቲያን የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፣ ቧንቧ ውሃ ክፍለ ከተማ ከዳንዲ ቦሩ ድልድይ አድማ ብተና ቁጥር 1 በ2009 በጀት አመት በብር 1,726,235.10 የተሰራ መንገድ፣ሰፈረ ሰላም ከክድጃ መስጅድ እስከ ዋና አስፓልት በ2010 በጀት አመት በብር 1,371,938.64 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፣ራዲዮ ጣቢያ ከመሰረት ቤት እስከ መምሬ ቤት አለፍ ብሎ በ2009 በጀት አመት በብር 1,595,069.32 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፣ በሆጤ ክፍለ ከተማ ሃሬራ አካባቢ ወደ ወፍጮ ቤቱ የተሰሩ ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች፣ በሆጤ ክፍለ ከተማ ከአራዳ ድንበር ወደ ቁራ መውሰጃ የተሰራ መንገድ፣ዘማጌል አካባቢ የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፣ በሰኞ ገብያ ክፍለ ከተማ የድሮው ገብያ አካባቢ የተሰራ መንገድ፣በ2006 በጀት አመት ቀበሌ 08 ማዕከል ከዜብራ ድልድይ በክድጃ ሀሰን ቤት እስከ ቀበሌ 07 ማዕከል ድንበር በተሃድሶ ኮብልስቶን ንጣፍና ማህበር በብር 1,213,299.88 ለተገነባ ጌጠኛ ድንጋ መንገድ፣ዘማጌል አካባቢ የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች፣ኦዲቱ እስከተጠናቀቀበት 04/10/2011 ዓ.ም ድረስ የጎርፍ ማፋሰሻ ያልተሰራላቸውና የአካባቢውን ጎርፍ መሸከም የማይችል መሆኑ፣ በአራዳ ክፍለ ከተማ በአባዚመሬ አካባቢ በ2008 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፣በሰኞ ገብያ ክፍለ ከተማ መዋዕለ ህፃናት አካባቢ የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ፣በቧንቧ ውሃ ክፍለ ከተማ ከካራ ጉቱ ኮንዶሚኒየም እስከ መሰረተ ክርስቶስ በ2010 በጀት አመት በብር 2,042,877.23 የተሰራ መንገድ፣

ከጀማል ሱቅ አለፍ ብሎ መንገሻ ጎራ በ2008 በጀት አመት በብር 1,493,684.40 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ (በታች በኩል ድጋፍ ግንብ ባለመሰራቱ የመንገዱ 20 ሜትር ያክል የተናደ)፤

24.6. በቧንቧ ውሃ ክፍለ ከተማ ከኬላ ዋና አስፓልት እስከ ራዲዮ ጣቢያ ቁጥር 1 በ2009 በጀት አመት በብር 1,452,686.55 የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ 20 ሜትር ርዝመትና 2 ሜትር ወርድ የመንገዱ ክፍል የተደረመሰ/የተናደ/ እና ከህፃናት አድን ድርጅት እስከ ብረት ድልድይ የተሰራ ጌጠኛ ድንጋይ መንገድ ድጋፍ ግንብ መሰራት እያለበት ኦዲቱ እስከተጠናቀቀበት 04/10/2011 ድረስ ያልተሰራላቸው መሆኑ፤

24.7. በአራዳ ክፍለ ከተማ በወጣቶች መዝናኛ በሳጥን ተራ አካባቢ የተሰራ ጌጠኛ ድንጋ መንገድ ስላቭ ከልቨርት መሰራ እያለበት ያልተሰራለትና በእንጨት ርብራብ እያገለገለ መሆኑ፤

24.8. ይህም አሰራሩ ከሚገነቡ ጌጠኛ ድንጋይ መንገዶች ጋር መሟላት ያለባቸውን ስትራክቸሮች ተሟልተው እንዳይሰሩ ያደረገ መሆኑ፤ የግለሰቦችን ቤት እንዲንጠለጠል ያደረገና በናዳና መንሸራተት ለጉዳት የሚዳርግ መሆኑ፤ የመንገድ ተጠቃሚ ማህበረሰቡ በክረምት ወቅት በጎርፍ መጥለቅለቅ ያጋለጠ መሆኑ፤ መንገዶች ማገልገል ያለባቸውን ያክል ጊዜ ሳያገለግሉ በጎርፍ፣ በአፈር ናዳና መሸርሸር እንዲጎዱ ያደረገ መሆኑ፤ ለተሸከርካሪና ለማህበረሰቡ እንቅስቃሴ አስቸጋሪ ሁኔታን የፈጠረ መሆኑ፤

24.9. በአጠቃላይ መንግስት ለመንገዶች ያወጣው ወጭ መስጠት ያለበትን ያክል ጠቀሜታ ሳያስገኝ እንዲቀር ያደረገና መንገዶች በአግባቡ እንዳያገለግሉ ከፍተኛ ተፅዕኖ አሳድሯል፡፡

የማጠቃለያ አስተያየት፡-

24.10. የክዋኔ ኦዲት የተካሄደባቸው መ/ቤቶች በኦዲቱ የታዩትን ክፍተቶች መነሻ በማድረግና ተገቢ የሆነ የአፈፃፀም መርሃ ግብር በማዘጋጀት የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰዱ፣ በቀጣይም ለሚካሄዱ ፕሮጀክቶች እንደ መነሻ በመወሰድ ተመሳሳይ ክፍተቶች እንዳይከሰቱ ጥንቃቄ ማድረግ እንደሚገባቸው በየሪፖርቶቻችን በዝርዝር አሳስበናል፡፡

24.11. ስለሆነም በኦዲቱ የተመለከቱትን ግኝቶችና የአሰራር ክፍተቶች በማረም ተጠያቂነትንና መልካም አስተዳደርን በማስፈን ረገድ ኦዲቱ እሴት እንዲጨምር በኦዲት ማሻሻያ አስተያየቶች መሰረት ተገቢው እርምጃ እንዲወሰድ በሚመለከታቸው አካላትና በም/ቤቱ ቋሚ ኮሚቴዎች በኩል ክትትል እንዲደረግባቸው እያሳሰብኩ የተከበሩ አፈ-ጉባዔ፣ የም/ቤት አባላት፣ የበጀትና የፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴና ሌሎች ቋሚ ኮሚቴዎች፣ የፍትህ አካላትና ኦዲት ተደራጊ መ/ቤቶች በስራ ሂደት ላደረጋችሁልን የስራ ትብብር እንዲሁም

24.12. የመ/ቤታችን የስራ ሃላፊዎች፣ ባለሙያዎችና መላው ሰራተኞች ደግሞ በዚህ ሪፖርት ለተመለከቱ የስራ ውጤቶች ላደረጋችሁት ጥረት በራሴና በአማራ ክልል ዋና ኦዲተር መ/ቤት ስም ምስጋናየን በማቅረብ ሪፖርቱን በዚህ አጠናቅቃለሁ፡፡

“አመሰግናለሁ”
የሺ.መ.ቤት ደምሴ (ዶ/ር)
ዋና ኦዲተር